

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΤΟ ΝΕΟ ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ 3691/2008

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ: ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2010

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
1. ΈΝΝΟΙΑ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	6
2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΞΧ ΚΑΙ ΧΤ.....	10
2.1 Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο	12
2.2 Κοινοτικό Θεσμικό Πλαίσιο	15
2.3 Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο	18
3. ΝΟΜΟΣ 3691/2008.....	20
3.1 Αντικείμενο και Βασικά Αδικήματα Νόμου	20
3.2 Υπόχρεα Πρόσωπα και Εποπτικές Αρχές.....	23
3.3 Αρμοδιότητες Εποπτικών Αρχών	26
3.4 Κεντρική Συντονιστική Αρχή και Επιτροπές	29
3.4.1 Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	29
3.4.2 Κεντρική Συντονιστική Αρχή.....	32
3.4.3 Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	34
3.4.4 Φορέας διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας..	36
3.4.5 Επιτροπή Δικηγόρων.....	37
3.5 Απαιτήσεις Νόμου.....	38
3.5.1 Δέουσα Επιμέλεια ως προς τον πελάτη	38
3.5.2 Απλουστευμένη Δέουσα Επιμέλεια ως προς τον πελάτη.....	43
3.5.3 Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας ως προς τον πελάτη	45
3.5.4 Εφαρμογή δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη	48
3.5.5 Υποχρεώσεις αναφοράς και απαγόρευση γνωστοποίησης.....	48
3.5.6 Φύλαξη Αρχείων και Στοιχείων	50
3.5.7 Εφαρμογή διαδικασιών και συστημάτων.....	51
3.5.8 Εκπαίδευση.....	52
3.5.9 Ορισμός Αρμοδίων Στελεχών	52
4. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΤΠΘ 281/17.03.2009	54
4.1 Ρόλος Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους.....	55
4.2 Ετήσια έκθεση Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους	56
4.3 Προσέγγιση του ξεπλύματος χρήματος με βάση τον κίνδυνο (Risk-based approach)	58
4.4 Διαδικασίες πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας των πελατών και μέτρα	

δέουσας επιμέλειας.....	60
4.5 Εφαρμογή της δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη	65
4.6 Τήρηση αρχείου	66
4.7 Εντοπισμός, χειρισμός και αναφορά ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών	66
4.8 Διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας	67
4.9 Εκπαίδευση και επιμόρφωση προσωπικού.....	68
4.10 Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων	68
4.11 Σύνοψη-Συμπεράσματα.....	69
5. ΠΟΙΝΕΣ – ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Ο ΝΟΜΟΣ 3691/2008	72
5.1 Ποινικές Κυρώσεις	72
5.2 Περιοριστικά μέτρα	74
5.2.1 Δήμευση περιουσιακών στοιχείων	74
5.2.2 Απαγορεύσεις	74
5.3 Αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου	76
5.4 Κυρώσεις από διεθνείς οργανισμούς.....	76
5.5 Ευθύνη νομικών προσώπων	77
5.6 Διοικητικές κυρώσεις.....	80
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3691/2008	81
6.1 Προσδιορισμός ύποπτης / ασυνήθους συναλλαγής.....	83
6.2 Παροχή πληροφοριών σε Αρχές	84
6.3 Μη πραγματοποίηση συναλλαγών	84
6.4 Ρόλος χρηματοπιστωτικού συστήματος	85
6.5 Ρόλος της Επιτροπής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	86
6.6 Σκοπός Νόμου και επιμέρους ρυθμίσεις	87
6.7 Κίνδυνος από το ξέπλυμα χρήματος σε σχέση με την ανάγκη ρυθμιστικών παρεμβάσεων	88
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν κείμενο αποτελεί διπλωματική εργασία στα πλαίσια της λήψης πτυχίου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Χρηματοοικονομική Ανάλυση για Στελέχη» του Πανεπιστημίου Πειραιά. Το θέμα που διαπραγματεύεται είναι το θεσμικό πλαίσιο σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στην Ελλάδα, με την θέσπιση του Νόμου 3691/2008.

Ο Νόμος 3691/2008 θεσπίστηκε προκειμένου να ενσωματώσει τις απαιτήσεις τόσο του διεθνούς όσο και του κοινοτικού θεσμικού πλαισίου σχετικά με την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ευρέως γνωστό ως «ξέπλυμα χρήματος») και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και επιδιώκει την ενίσχυση και βελτίωση του ελληνικού θεσμικού πλαισίου.

Η εργασία είναι χωρισμένη σε 6 κεφάλαια:

Στο 1^ο κεφάλαιο, γίνεται μια εισαγωγή στην έννοια της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή αλλιώς ξέπλυμα χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, στα αδικήματα δηλαδή για την καταπολέμηση των οποίων θεσπίστηκε ο Νόμος 3691/2008.

Στο 2^ο κεφάλαιο, περιγράφονται τόσο το διεθνές και κοινοτικό όσο και το εθνικό θεσμικό πλαίσιο σχετικά με την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Στο 3^ο κεφάλαιο αναλύεται ο Νόμος 3691/2008 και συγκεκριμένα περιγράφονται τα αδικήματα που προλαμβάνει και καταστέλλει, τα υπόχρεα πρόσωπα και οι αρμόδιες εποπτικές αρχές. Επιπλέον, αναλύονται οι απαιτήσεις του Νόμου 3691/2008.

Στο 4^ο κεφάλαιο αναλύεται το περιεχόμενο της Απόφασης της Συνεδρίασης 281/17.03.2009 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων για την «Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» μέσω της οποίας η Τράπεζα της Ελλάδος εξειδίκευσε τις απαιτήσεις του Νόμου 3691/2008 κυρίως για τα πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Επιπλέον, αναφέρονται προβλήματα που

αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα στην εφαρμογή των απαιτήσεων της Απόφασης.

Το 5^ο κεφάλαιο διαπραγματεύεται τις ποινές και κυρώσεις του Νόμου 3691/2008 τόσο για τα υπόχρεα πρόσωπα όσο και για τα πρόσωπα που διαπράττουν το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Εν κατακλείδι, **στο 6^ο κεφάλαιο** αναλύονται θέματα που άπτονται του περιεχομένου του Νόμου 3691/2008 και δημιουργούν προβληματισμό ή θεωρούνται αδυναμίες του Νόμου.

Στο παρόν κείμενο, έγινε προσπάθεια να παρουσιαστούν τόσο οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το Νόμο 3691/2008 για τα πρόσωπα στα οποία αναφέρεται και κυρίως για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς όσο και οι προβληματισμοί που δημιουργούνται από την εφαρμογή των απαιτήσεων αυτών και τελικά να διαπιστωθεί εάν ο Νόμος αυτός εξυπηρετεί τον σκοπό για τον οποίο θεσπίστηκε.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Παναγιώτη Σταϊκούρα για την καθοδήγηση, επίβλεψη και βοήθεια που μου προσέφερε οποιαδήποτε στιγμή απαιτήθηκε.

Θεοδωράκη Χριστίνα

Φεβρουάριος 2010

1. ΈΝΝΟΙΑ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Με τον όρο «Ξέπλυμα Χρήματος» νοείται η νομιμοποίηση μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος των εσόδων που προέρχονται από «εγκληματική δραστηριότητα».¹

Με τον όρο «Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας» νοούνται οι ενέργειες με τις οποίες επιδιώκεται η προώθηση κεφαλαίων σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα με σκοπό την υποβοήθηση τους στην οργάνωση ή διενέργεια τρομοκρατικών πράξεων.

Ενώ στο «Ξέπλυμα Χρήματος» τα κεφάλαια έχουν εγκληματική προέλευση (πχ. από εμπόριο ναρκωτικών), στη «Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας» τα κεφάλαια μπορεί να προέρχονται από νόμιμες δραστηριότητες. Επομένως, στο «Ξέπλυμα Χρήματος», ζήτημα αποτελεί ή προέλευση των κεφαλαίων, ενώ στη «Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας» ο σκοπός τους. Βέβαια, ο συνδυασμός των δύο είναι δυνατός.

Επισημαίνεται ότι τα μεγέθη του Χρήματος (Βρώμικου Χρήματος όπως ονομάζεται) που διακινείται διεθνώς είναι διαχρονικά αυξανόμενα, εγείροντας ανησυχία και προβληματισμό διεθνώς.

Ο επακριβής και ασφαλής προσδιορισμός του μεγέθους του «βρώμικου χρήματος» δεν είναι εφικτός καθώς είναι ευνόητο ότι λόγω της παράνομης φύσης του ζητήματος τα σχετικά μεγέθη δεν καταγράφονται ούτε σε επίσημες ούτε σε ανεπίσημες στατιστικές. Ωστόσο, σε προγενέστερο χρόνο έχουν πραγματοποιηθεί κάποιες προσεγγιστικές εκτιμήσεις.

Συγκεκριμένα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund – IMF) το 1996 υπολόγισε ότι το βρώμικο χρήμα αποτελεί περίπου το 2%-5% του παγκόσμιου ακαθάριστου προϊόντος.² Για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος, τα ποσοστά αυτά αντιστοιχούσαν τον 1996 σε 590 δις. έως 1.5 τρις. \$, ενώ το μικρότερο μέγεθος (590 δις.) ήταν περίπου ίσο με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ισπανίας.

Νεότερες εκτιμήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2007 από το IMF και την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank), υπολογίζουν το μέγεθος του βρώμικου

¹ Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας ΑΕ, 1998.

² International Monetary Fund, “Money Laundering: The importance of International Countermeasures”, Michel Camdessus, 1998

χρήματος σε ύψος 1,1-3,6 τρις \$ ενώ το παγκόσμιο ΑΕΠ υπολογίζεται σε 55-72 τρις \$.³

Ο λόγος για την αύξηση αυτή αλλά και ο μηχανισμός μέσω του οποίου «ξεπλένεται» το βρώμικο χρήμα περιγράφεται παρακάτω.

Πολλές σοβαρές εγκληματικές δραστηριότητες όπως αναλύονται στο κεφάλαιο 3, σχετικά με τα αδικήματα του Νόμου, αποφέρουν τεράστια χρηματικά οφέλη στους δράστες. Οι δράστες επιδιώκουν να βρουν διεξόδους προκειμένου να διαχειριστούν και να αξιοποιήσουν τα κεφάλαια αυτά με τέτοιο τρόπο όμως έτσι ώστε να μην προκαλέσουν υποψίες για την παράνομη και εγκληματική δραστηριότητα τους από την οποία προήλθαν τα κεφάλαια αυτά.

Το σημαντικότερο κίνητρο των δραστών επομένως, είναι η αξιοποίηση των κεφαλαίων από παράνομες δραστηριότητες αποφεύγοντας τον εντοπισμό της εγκληματικής τους προέλευσης και την επιβολή των ανάλογων ποινών.⁴

Χρησιμοποιώντας το χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι δράστες επιδιώκουν την συγκάλυψη της εγκληματικής προέλευσης των κεφαλαίων και την νομιμοποίησή τους.

Η μεθοδολογία ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, δεν είναι ενιαία και δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί με ακρίβεια ίσως ούτε καν να πιθανολογηθεί καθώς αφενός η περιπτωσιολογία είναι μεγάλη και αφετέρου η επινοητικότητα όσων επιδιώκουν να ξεπλύνουν χρήμα που προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες είναι ανεξάντλητη.

Ωστόσο, η μελέτη των πραγματικών περιστατικών σε βάθος χρόνου έχει εντοπίσει κάποια κοινά χαρακτηριστικά των ποικίλων μεθοδεύσεων και οδήγησε σε κάποιας μορφής τυποποίηση, τα λεγόμενα «στάδια του ξεπλύματος».

Καταρχήν, καταβάλλεται προσπάθεια για την δημιουργία απόστασης τόσο γεωγραφικής, μεταξύ του δράστη του αδικήματος και των χρημάτων που προέρχονται από αυτό, όσο και χρονικής μεταξύ του χρόνου διάπραξης του αδικήματος και της τελικής χρήσης των χρημάτων. Για να δημιουργηθεί η απόσταση, δημιουργούνται πολύπλοκα σχήματα συναλλαγών δια μέσου τρίτων χωρών, εταιρειών σε χώρες χαρακτηριζόμενες ως φορολογικοί παράδεισοι (Offshore companies), επαγγελματιών (δικηγόροι, μεσίτες, επενδυτικοί σύμβουλοι) και μεταφοράς χρημάτων μέσω διαφορετικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (συμμετοχή πολλών προσώπων).⁵

Το ξέπλυμα χρήματος διενεργείται κυρίως μέσω:

³ World Bank Institute, "Anti-Money Laundering Literature Search, Organized Crime", 2007

⁴ Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας ΑΕ, 1998.

⁵ Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας ΑΕ, 1998.

- Συναλλαγών σε μετρητά,
- Μεταφορών χρημάτων (εμβάσματα),
- Τραπεζικών λογαριασμών και θυρίδων,
- Συναλλαγών σε επενδυτικά προϊόντα,
- Χορήγησης δανείων,
- Αγοραπωλησίες ακινήτων.

Τα στάδια του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος είναι τρία και αναλύονται ως εξής:⁶

1ο στάδιο: Τοποθέτηση (Placement)

Στο στάδιο της τοποθέτησης, το βρώμικο χρήμα εισάγεται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ενδεικτικά χαρακτηριστικά αποτελούν τα κάτωθι:

- Κατάμηση συναλλαγών σε μικρά χρηματικά ποσά,
- Κατάθεση χαρτονομισμάτων μικρής αξίας σε τραπεζικούς λογαριασμούς,
- Μετατροπή μετρητών σε επιταγές / εμβάσματα,
- Ξεκίνηση ενός πολύπλοκου ιστού σύνθετων συναλλαγών.

Στόχος του πρώτου σταδίου είναι η είσοδος των κεφαλαίων στο τραπεζικό σύστημα χωρίς την δημιουργία ενδείξεων ή υποψιών αναφορικά με την εγκληματική προέλευση τους.

2ο στάδιο: Διαστρωμάτωση (Layering)

Μετά την είσοδο των κεφαλαίων στο τραπεζικό σύστημα, ακολουθεί το στάδιο της διαστρωμάτωσης. Στο στάδιο αυτό επιχειρείται μια σειρά μετατροπών ή μεταφορών προκειμένου να απομακρυνθούν τα κεφάλαια από την πηγή τους και να «συσκοτιστεί» η προέλευση τους.

Συνηθη ενδεικτικά χαρακτηριστικά είναι:

- Αγορά ή/και πώληση καταθετικών ή επενδυτικών προϊόντων,
- Δικτύωση ποσών μέσα από μια σειρά λογαριασμών σε διάφορες Τράπεζες,

⁶ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

- Διασκορπισμός χρημάτων μέσα από μεταφορές με την πρόφαση πληρωμής υπηρεσιών ή προϊόντων (πχ. υποτιθέμενες αγορές / εισαγωγές αγαθών),
- Πολύπλοκες και αλληπάλληλες συναλλαγές που δημιουργούν δυσκολία στη διερεύνηση της πορείας των χρημάτων.

Στόχος του δεύτερου σταδίου είναι η απομάκρυνση από την πηγή του εγκλήματος και τον πραγματικό δικαιούχο και η απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης των χρημάτων μέσα από την εξαφάνιση των ιχνών.

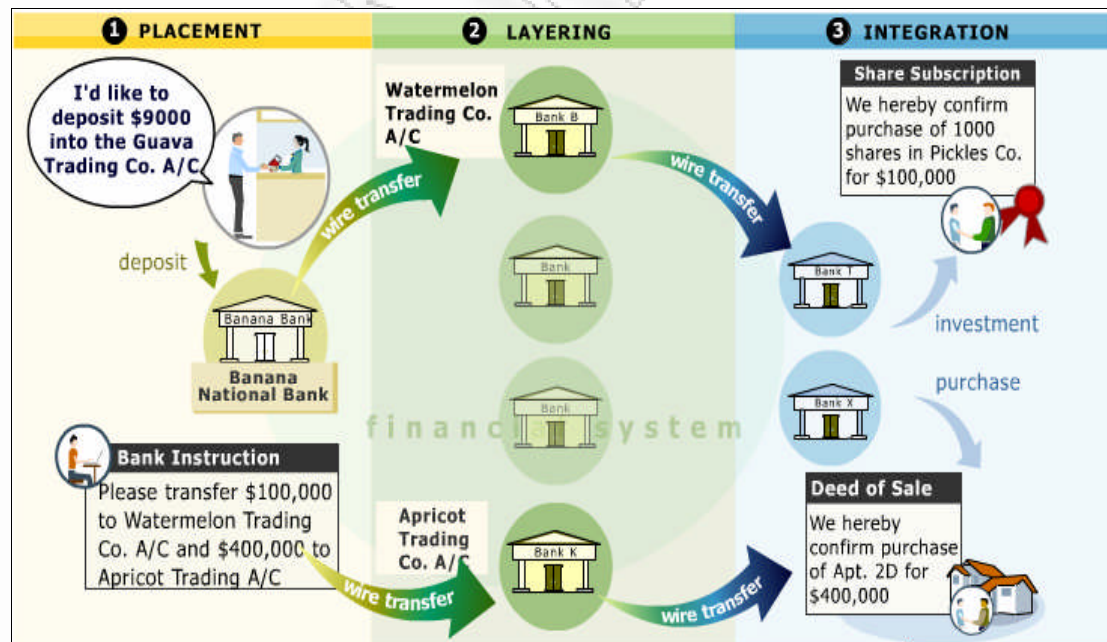
3ο στάδιο: Ενσωμάτωση (Integration)

Στο τελευταίο στάδιο επιχειρείται η ενσωμάτωση των κεφαλαίων στη νόμιμη οικονομική δραστηριότητα. Αυτό συνήθως επιτυγχάνεται με την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων που παράγουν εισόδημα (πχ. αγορά έργων τέχνης, ακινήτων, κοσμημάτων, τοποθετήσεις σε μετοχές κλπ.).⁷

Τελικά, τα χρήματα εντάσσονται πλήρως στο οικονομικό κύκλωμα ενδεχομένως με τον μανδύα επιχειρηματικών κεφαλαίων.

Επισημαίνεται ότι το τελευταίο στάδιο αποτελεί ένα ιδιαίτερο δύσκολο στάδιο εντοπισμού του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Στο παρακάτω σχήμα, παρουσιάζονται συνοπτικά και τα τρία στάδια.

Πηγή: Ελληνική Ένωση Τραπεζών

⁷ Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας ΑΕ, 1998.

2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΞΧ ΚΑΙ ΧΤ

Η διεθνοποίηση της οικονομίας, η εφαρμογή νέων τεχνολογιών και η κατάργηση των συνόρων στην κίνηση κεφαλαίων διαμόρφωσαν τέτοιες συνθήκες που διευκολύνουν σε παγκόσμιο επίπεδο την διακίνηση και νομιμοποίηση εσόδων προερχόμενων από παράνομες ή εγκληματικές δραστηριότητες.

Λόγω της χρησιμοποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων, των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών ως βασικών δίαυλων για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η φερεγγυότητα και η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του κινδυνεύει να κλονιστεί έχοντας ως επακόλουθο την απώλεια της εμπιστοσύνης του κοινού σε αυτό.

Η ανάγκη ρυθμιστικής παρέμβασης για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες προέκυψε εκτιμώντας ότι όταν οι διαμεσολαβούντες χρηματοπιστωτικοί φορείς, και ειδικότερα τα πιστωτικά ιδρύματα, χρησιμοποιούνται ως δίαυλοι για τη νομιμοποίηση του προϊόντος εγκληματικών δραστηριοτήτων η φερεγγυότητα και η σταθερότητα του ενεχόμενου φορέα, αλλά και η αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του, μπορούν να κλονιστούν σοβαρά, με αποτέλεσμα την απώλεια της εμπιστοσύνης του κοινού σε αυτό.

Κατά συνέπεια, οι αρμόδιες εποπτικές αρχές άρχισαν, σε συνεργασία με τις εθνικές κυβερνήσεις, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες ρυθμιστικής παρέμβασης. Παράλληλα, από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 ιδιαίτερη σημασία έχει αποδοθεί, για τους ίδιους λόγους, και στη διαμόρφωση του κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Στο θεσμικό πλαίσιο που αφορά την πρόληψη και καταστολή της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, εμπíπτουν επίσης μέτρα και πρότυπα αναφορικά με την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης τέτοιων εσόδων, την καταστολή της νομιμοποίησης τέτοιων εσόδων, τις υποχρεώσεις επαγγελματιών και επιχειρήσεων που δεν εντάσσονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και τη διεθνή δικαστική συνεργασία και συνδρομή.

Πέραν από το διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο στο οποίο ξεχωρίζει το έργο της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (F.A.T.F.), υπάρχει τόσο το κοινοτικό

όσο και το εθνικό ρυθμιστικό πλαίσιο με το οποίο απαιτείται να συμμορφώνονται οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

2.1 Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο

Το διεθνές θεσμικό πλαίσιο αναφορικά με την πρόληψη και καταπολέμηση ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, περιλαμβάνει τα εξής:⁸

- Το έργο της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (F.A.T.F.) για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,
- Το έργο της Επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία (BCBS),
- Διεθνείς Συμβάσεις,
- Κατευθυντήριες γραμμές διεθνών φορέων.

Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (F.A.T.F.), είναι διακυβερνητικό όργανο που συγκροτείται από εκπροσώπους των κυβερνήσεων 34 χωρών, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Δημιουργήθηκε από τις επτά μεγαλύτερες βιομηχανικές χώρες (G7) και την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατά τη σύνοδό τους της 14-15 Ιουλίου 1989. Στην Ομάδα αυτή μετέχουν οι χώρες-μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α) και, ως παρατηρητές, η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ο ΟΗΕ, η Interpol και άλλοι διεθνείς οργανισμοί.

Αποστολή της F.A.T.F. είναι:

- Ο προσδιορισμός διεθνών προτύπων και η ανάπτυξη και προώθηση πολιτικών, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Η συγκέντρωση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της επιδιωκόμενης διεθνούς συνεργασίας για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για νομιμοποίηση κεφαλαίων εγκληματικής προέλευσης,
- Η μελέτη συμπληρωματικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένης και της προσαρμογής των νομοθεσιών των κρατών.

Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η F.A.T.F., έχει εκδώσει 40 συστάσεις και 9 ειδικές συστάσεις (recommendations) οι οποίες και συνιστούν κατευθύνσεις για τη θέσπιση θεσμικών ρυθμίσεων αντιμετώπισης του

⁸ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τις συστάσεις αυτές έχουν υποχρέωση να εφαρμόζουν όλες οι χώρες που είναι μέλη της, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Οι συστάσεις της F.A.T.F. κατανέμονται σε τέσσερις κατηγορίες που αφορούν:⁹

- Το γενικό πλαίσιο,
- Το ρόλο των εθνικών νομοθεσιών στην καταπολέμηση ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Το ρόλο του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην καταπολέμηση ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.

Οι 40 συστάσεις, εκδόθηκαν το 1990 και σήμερα ισχύουν όπως διαμορφώθηκαν μετά την τροποποίηση τους το 1996 και το 2003. Σχετικά με τις 9 συμπληρωματικές ειδικές συστάσεις, εκδόθηκαν το 2001 και η ένατη αφορά τη διασυνοριακή μεταφορά κεφαλαίων. Το 2004 αναθεωρήθηκαν οι 25 από τις 40 συστάσεις και σήμερα ισχύουν οι 40 και οι 9 αναθεωρημένες συστάσεις. Οι βασικότερες κατευθύνσεις των συστάσεων είναι η άρση του τραπεζικού απορρήτου, η εντατικοποίηση της συνεργασίας και της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, η ποινικοποίηση του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος, η μη τήρηση ανώνυμων και ψευδών αναφορικά με τα στοιχεία ταυτότητας τραπεζικών λογαριασμών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η αναφορά ύποπτων συναλλαγών.

Οι συστάσεις αυτές είναι αποτέλεσμα της ειδικής τεχνογνωσίας και της εμπειρίας της F.A.T.F. σε πρακτικές και μεθόδους ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, που προκύπτουν αφενός από τη μελέτη πραγματικών περιπτώσεων και αφετέρου από τον εντοπισμό ευάλωτων διαδικασιών κάθε είδους οικονομικών συναλλαγών.

Η F.A.T.F. , εκτός από την έκδοση των προαναφερόμενων συστάσεων, ενημερώνει και εφιστά την προσοχή της διεθνούς κοινότητας σχετικά με τις σύγχρονες πρακτικές και μεθοδολογίες των εγκληματιών και συντάσσει εκθέσεις αξιολόγησης της πληρότητας ή των αδυναμιών των μέτρων καταπολέμησης ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, μεμονωμένων χωρών.

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision), είναι ένας από τους διεθνείς φορείς που συστάθηκαν με στόχο την επεξεργασία κανόνων που έχουν θετική συμβολή στη διασφάλιση

⁹ Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας ΑΕ, 1998.

της σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της νέας διεθνούς αρχιτεκτονικής του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος. Μεταξύ των στόχων της Επιτροπής της Βασιλείας, συμπεριλαμβάνεται και η διατύπωση θέσεων σε θέματα πρόληψης της χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και καταστολής της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, με στόχο την προώθηση της ομοιόμορφης ερμηνείας και αντιμετώπισης από τις εθνικές εποπτικές αρχές που είναι μέλη της των βασικών ζητημάτων που τυχόν ανακύπτουν.

Το έργο της Επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία (BCBS), αφορά την έκδοση εκθέσεων όπου διατυπώνονται συγκεκριμένες θέσεις σε θέματα πρόληψης χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και καταστολής της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Οι σημαντικότερες Διεθνείς συμβάσεις αναφορικά με την πρόληψη και καταπολέμηση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, είναι οι κάτωθι:

- Η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988 για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών, γνωστή ως «Σύμβαση της Βιέννης»,
- Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 για τη νομιμοποίηση, την ανίχνευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, γνωστή ως «Σύμβαση του Στρασβούργου», και
- Η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1999 για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
- Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 2000 κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, γνωστή ως «Σύμβαση του Παλέρμο».¹⁰

Άλλοι διεθνείς φορείς που έχουν ως αντικείμενο την επεξεργασία πολιτικών ή/και κατευθυντήριων γραμμών αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, είναι:

- Η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank),
- Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund – IMF),
- Το Γραφείο Ελέγχου Αλλοδαπών Περιουσιακών Στοιχείων (Office of Foreign Assets Control – OFAC) του Υπουργείου Οικονομικών των

---

¹⁰ Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας ΑΕ, 1998.

ΗΠΑ, το οποίο εκδίδει πολιτικές και οδηγίες για την αντιμετώπιση ζητημάτων ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που σχετίζονται με περιουσιακά στοιχεία αλλοδαπής ιδιοκτησίας στις ΗΠΑ ή σε χώρες του εξωτερικού,

- Το Wolfsberg Group, το οποίο ιδρύθηκε το 2000 από 11 διεθνείς τράπεζες (Citigroup, Deutsche Bank κ.α.) με αποστολή την έκδοση προτύπων χειρισμών ζητημάτων καταπολέμησης ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και
- Το Egmont Group, το οποίο αποτελείται από τις «Επιτροπές καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» (Financial Intelligence Units – FIU) 108 χωρών.¹¹

2.2 Κοινοτικό Θεσμικό Πλαίσιο

Το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο αναφορικά με την πρόληψη και καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας περιλαμβάνει τις εξής οδηγίες - αποφάσεις - κανονισμούς:

- Την Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 10ης Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες όπως αυτή ισχύει μετά τις τροποποιήσεις που επήλθαν με την Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2001,
- Την Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2001/500/ΔΕΥ της 26ης Ιουνίου 2001 για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος,
- Τους Κανονισμούς του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λήψη ειδικών περιοριστικών μέτρων, με βασικότερο αυτό της δέσμευσης κεφαλαίων, κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας,
- Τον Κανονισμό (ΕΚ) 1781/2006 περί των πληροφοριών για τον πληρωτή που απαιτείται να συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών (ενσωμάτωση της Ειδικής Σύστασης της FATF αριθμ. VII)

¹¹ Σταύρος Α. Κάσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας ΑΕ, 1998.

- Την Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2002/475/ΔΕΥ της 13ης Ιουνίου 2002 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας,
- Την Οδηγία 2005/60/EK (3d AML Directive) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2005 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η Οδηγία αυτή αντικατέστησε την Οδηγία 91/308/ΕΟΚ,
- Την Οδηγία 2006/70/EK της Επιτροπής της 1ης Αυγούστου 2006 για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της Οδηγίας 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.¹²

Η Οδηγία 2005/60/EK, γνωστή ως η Τρίτη Κοινοτική Οδηγία επέφερε σημαντικές αλλαγές για την συμμόρφωση με τις οποίες δημιουργήθηκε ο ελληνικός Νόμος. Οι βασικότερες μεταβολές ήταν οι κάτωθι:

- Καθιερώθηκε η υποχρέωση των κρατών-μελών να μεριμνήσουν για την ποινικοποίηση τόσο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, όσο και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Διευρύνθηκε ακόμα περισσότερο το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, ώστε να υπαχθούν σε αυτό και οι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές, καθώς και οι φορείς παροχής υπηρεσιών σε εταιρείες καταπιστευματικής διαχείρισης (trust),
- Επανακαθορίστηκαν, διευρυνόμενες, η έννοια των χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, και η έννοια της εγκληματικής δραστηριότητας,
- Καθιερώθηκαν αυξημένες υποχρεώσεις ταυτοποίησης της πελατείας των πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών,
- Καθιερώθηκαν διατάξεις για τα μέτρα δέουσας επιμέλειας (αυξημένης και απλουστευμένης) που θα πρέπει να εφαρμόζουν πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί (Contingency Due Diligence-CDD),
- Καθιερώθηκαν διατάξεις για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και αρμόδιων εθνικών φορέων, τη διασφάλιση, όπου είναι δυνατό, έγκαιρης ανάδρασης σχετικά με την

¹² Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

αποτελεσματικότητα των αναφορών ύποπτων περιπτώσεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, καθώς και την εξέλιξη που υπήρξε σε σχέση με τις αναφορές αυτές,

- Καθιερώθηκαν διατάξεις για την προστασία των εργαζομένων στα νομικά πρόσωπα που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, από την έκθεσή τους σε απειλές ή επιθέσεις, λόγω της αναφοράς των υπονοιών τους για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.¹³

---

¹³ Δημήτριος Ζημιανίτης, «Η Τρίτη Κοινοτική Οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος: Μια προκαταρκτική θεώρηση» Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος – Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία; Ένωση Ελληνικών Ποινολόγων Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

2.3 Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο

Για την συμμόρφωση τόσο με το διεθνές όσο και το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο σχετικά με την πρόληψη καταπολέμηση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, αναπτύχθηκε το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο. Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει την επίδραση του διεθνούς κανονιστικού πλαισίου στο κοινοτικό και ακολούθως στο ελληνικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ Επισκόπηση του κανονιστικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας: Η επίδραση του διεθνούς κανονιστικού πλαισίου στο κοινοτικό και το ελληνικό (καθεστώς: Νοέμβριος 2009)				
Διεθνής πηγή	Έτος	Θεματική ενότητα	Κοινοτική νομική πράξη	Ελληνική νομική πράξη
FATF: 40 συστάσεις	1990	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Οδηγία 91/308/ΕΟΚ	Νόμος 2331/1995
FATF: 40 συστάσεις	1996	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Οδηγία 2001/97/ΕΚ	Νόμος 3424/2005
FATF: 40 συστάσεις	2003	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Οδηγία 2005/60/ΕΚ Οδηγία Επιτροπής 2006/70/ΕΚ	Νόμος 3691/2008
FATF: 9 ειδικές συστάσεις	2004	Χρηματοδότηση τρομοκρατίας	Οδηγία 2005/60/ΕΚ Κανονισμός 1781/2006	Νόμος 3691/2008
Σύμβαση Βιέννης	1988	Καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών	Οδηγία 91/308/ΕΟΚ	Νόμος 1990/1991 και
Σύμβαση Στρασβούργου	1990	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ	Νόμος 2655/1998
Διεθνής Σύμβαση Ηνωμένων Εθνών	1999	Χρηματοδότηση τρομοκρατίας	Απόφαση-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ	Νόμος 3034/2002

Πηγή: Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Το ελληνικό λοιπόν θεσμικό πλαίσιο αναφορικά με θέματα καταπολέμησης ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας περιλαμβάνει:

- Το νόμο 2331/1995,
- Το νόμο 1990/ 1991 με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση της Βιέννης του 1988,
- Το νόμο 2655/1998 με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση του Στρασβούργου του 1990,
- Το νόμο 3034/2002 με τον οποίο κυρώθηκε η διεθνής σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1999, για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Την Απόφαση ΕΤΠΘ 231/4/13.10.2006 της Τράπεζας της Ελλάδος που αποτελεί το Παράρτημα 4 της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006,
- Την Απόφαση 23/404/22.11.2006 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς,
- Τον Νόμο 3691/5.8.2008,
- Την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος 281/17.3.2009 η οποία αποσκοπεί στην εξειδίκευση εφαρμογής των διατάξεων του Νόμου 3691/2008 από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς οι οποίοι εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος,
- Την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος 285/9.7.2009 η οποία περιλαμβάνει ενδεικτική τυπολογία ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παραγράφων 13 και 14 του άρθρου 4 του Νόμου 3691/2008.
- Την Απόφαση 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς η οποία αποσκοπεί στην εξειδίκευση των διατάξεων του Νόμου 3691/2008 από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς,
- Την Απόφαση 154/5Α/31.8.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) η οποία αποσκοπεί στην εξειδίκευση των διατάξεων του Νόμου 3691/2008 από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εποπτεύονται από την Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης.¹⁴

¹⁴ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

3. ΝΟΜΟΣ 3691/2008

. Ο Νόμος 3691/2008, όπως αναλύθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, αντικατέστησε τον Νόμο 2331/1995 και ενσωμάτωσε τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/60/EK (γνωστή ως Τρίτη Κοινοτική Οδηγία) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» και τις διατάξεις 2006/70/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ορισμό του πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου και τα τεχνικά κριτήρια για την εφαρμογή της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και την εφαρμογή της εξαίρεσης σε περιπτώσεις άσκησης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση.

Με την θέσπιση του Νόμου, επιδιώκεται η ενίσχυση και βελτίωση του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας καθώς και για την προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν τέτοιες δραστηριότητες.

3.1 Αντικείμενο και Βασικά Αδικήματα Νόμου

Αντικείμενο του Νόμου, είναι η πρόληψη και καταστολή των εξής αδικημάτων:

- της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, και
- της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.¹⁵

Ως εγκληματικές δραστηριότητες, νοούνται η διάπραξη ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα αδικήματα που καλούνται ως «βασικά αδικήματα» ή «βασικά εγκλήματα»:

- η εγκληματική οργάνωση όπως ορίζεται στο άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ),
- οι τρομοκρατικές πράξεις και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (άρθρο 187Α ΠΚ)
- η παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ),

¹⁵ Νόμος 3691/2008, άρθρο 2, παράγραφος 1

- η ενεργητική δωροδοκία (236 ΠΚ),
- η δωροδοκία δικαστή (237 ΠΚ),
- η εμπορία ανθρώπων (άρθρο 323Α ΠΚ),
- η απάτη με υπολογιστή (άρθρο 386Α ΠΚ),
- η σωματεμπορία (άρθρο 351 ΠΚ),
- τα προβλεπόμενα στα άρθρα 20, 21, 22 και 23 του ν. 3459/2006 «Κώδικας Νόμου για τα Ναρκωτικά»,
- τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 «Όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες κ.λπ.»,
- τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς»,
- τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 181/1974 «Περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών»,
- τα προβλεπόμενα στο άρθρο 87 παράγραφοι 5, 6, 7 και 8 και στο άρθρο 88 του ν. 3386/2005 («Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια»),
- τα προβλεπόμενα στα άρθρα τρίτο, τέταρτο και έκτο του ν. 2803/2000 «Προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» ,
- η δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού, όπως προβλέπεται στο άρθρο δεύτερο του ν. 2656/1998 «για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές»,
- η δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προβλέπεται: α) στα άρθρα 2, 3 και 4 της Σύμβασης περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2802/2000 και β) στα άρθρα τρίτο και τέταρτο του ν. 2802/2000,
- τα προβλεπόμενα στα άρθρα 29 και 30 του ν. 3340/2005 «Για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης αγοράς», και

- κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.¹⁶

Ως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, γνωστή ως «ξέπλυμα χρήματος», νοούνται οι ακόλουθες πράξεις οι οποίες σχετίζονται με τα εγκλήματα που προαναφέρθηκαν:

- Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.
- Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.
- Η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.
- Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.
- Η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται προηγουμένως και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.¹⁷

Με τον όρο χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, νοείται η παροχή πληροφοριών ή υλικών μέσων ή η με οποιονδήποτε τρόπο είσπραξη, συλλογή, διάθεση ή διαχείριση κεφαλαίων με σκοπό τη διευκόλυνση ή την υποβοήθηση τέλεσης τρομοκρατικών πράξεων είτε από εγκληματική οργάνωση είτε από μεμονωμένο τρομοκράτη.¹⁸

¹⁶ Νόμος 3691/2008, άρθρο 3

¹⁷ Νόμος 3691/2008, άρθρο 2, παράγραφος 2

¹⁸ Νόμος 3691/2008, άρθρο 2, παράγραφος 4

3.2 Υπόχρεα Πρόσωπα και Εποπτικές Αρχές

Στις υποχρεώσεις του Νόμου, εμπίπτουν συγκεκριμένα φυσικά και νομικά πρόσωπα τα οποία εποπτεύονται από αντίστοιχες αρχές / φορείς.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα υπόχρεα πρόσωπα του Νόμου¹⁹ και οι αρμόδιες εποπτικές αρχές²⁰.

Υπόχρεα Πρόσωπα	Εποπτικές Αρχές
<ul style="list-style-type: none"> • Πιστωτικά Ιδρύματα • Εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης • Εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων • Ανταλλακτήρια συναλλάγματος • Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων • Εταιρείες παροχής πιστώσεων • Άλλες επιχειρήσεις που δεν είναι πιστωτικά ιδρύματα και των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην απόκτηση συμμετοχών ή στην άσκηση μίας ή περισσοτέρων από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα στοιχεία (β) έως (ιβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 11 του ν/3601/2007 • τις ταχυδρομικές εταιρείες, στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων.	Τράπεζα της Ελλάδος

¹⁹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 5

²⁰ Νόμος 3691/2008, άρθρο 6

<ul style="list-style-type: none"> • Εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου • Εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων • Εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία • Εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών • Εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών • Εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης. 	<p>Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ασφαλιστικές εταιρείες • Ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές. 	<p>Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών • Εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου • Φορολογικοί και φοροτεχνικοί σύμβουλοι • Εταιρείες φορολογικών και φοροτεχνικών συμβούλων • Λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας • Ιδιώτες ελεγκτές • Κτηματομεσίτες • Κτηματομεσιτικές εταιρείες 	<p>Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Οίκοι δημοπρασίας • Έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας • Εκπλειστηριαστές και ενεχυροδανειστές. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Ορκωτοί λογιστές- ελεγκτές • Εταιρείες ορκωτών λογιστών-ελεγκτών 	Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων
<ul style="list-style-type: none"> • Καζίνο, καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία • Εταιρείες διοργάνωσης τυχερών παιχνιδιών, πρακτορεία 	Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Τυχερών Παιχνιδιών
<ul style="list-style-type: none"> • Συμβολαιογράφοι και δικηγόροι 	Υπουργείο Δικαιοσύνης
<ul style="list-style-type: none"> • Φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες και εμπιστεύματα (trusts), εξαιρουμένων των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία στ' και ιγ', τα οποία παρέχουν κατά επιχειρηματική δραστηριότητα οποιαδήποτε από τις ακόλουθες υπηρεσίες σε τρίτα μέρη: <ul style="list-style-type: none"> - συστήνουν εταιρείες ή άλλα νομικά πρόσωπα, - ασκούν ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ασκήσει καθήκοντα διευθυντή ή διαχειριστή εταιρείας ή εταίρου εταιρείας ή παρόμοιας θέσης, σε άλλα νομικά πρόσωπα ή σχήματα, - παρέχουν καταστατική έδρα, 	Υπουργείο Ανάπτυξης

επιχειρηματική διεύθυνση, ταχυδρομική ή διοικητική διεύθυνση και οποιεσδήποτε άλλες σχετικές υπηρεσίες για εταιρεία ή κάθε άλλο νομικό πρόσωπο ή σχήμα,

- ενεργούν ή μεριμνούν ώστε να λειτουργούν άλλα πρόσωπα ως εμπιστευματοδόχοι ρητού εμπιστεύματος (express trust) ή ανάλογου νομικού σχήματος,

- ενεργούν ως πληρεξούσιοι μετόχων εταιρείας, εφόσον η εταιρεία αυτή δεν είναι εισηγμένη και δεν υπόκειται σε απαιτήσεις γνωστοποίησης και πληροφόρησης κατά την κοινοτική νομοθεσία ή σύμφωνα με ανάλογα διεθνή πρότυπα ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ενεργεί με ίδιο τρόπο.

Επισημαίνεται ότι για τα εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα χρηματοπιστωτικών οργανισμών, οι οποίοι έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή, αρμόδια αρχή είναι η κατά περίπτωση αρμόδια αρχή των ελληνικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών οι οποίοι ασκούν αντίστοιχες δραστηριότητες με τους αλλοδαπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εγκαθιστούν υποκαταστήματα στην Ελλάδα.²¹

3.3 Αρμοδιότητες Εποπτικών Αρχών

Οι εποπτικές αρχές των υπόχρεων στο Νόμο προσώπων όπως αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, έχουν συνοπτικά τις παρακάτω αρμοδιότητες:

²¹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 6, παράγραφος 2

- Εποπτεύουν τα υπόχρεα πρόσωπα για τα οποία είναι αρμόδιες ως προς τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις που επιβάλλει ο Νόμος και εκδίδουν τις σχετικές ατομικές και κανονιστικές διοικητικές πράξεις.
- Καθορίζουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής των επί μέρους υποχρεώσεων των εποπτευομένων προσώπων.
- Καθοδηγούν με κατάλληλες οδηγίες και εγκυκλίους τα υπόχρεα πρόσωπα, συλλογικά ή ατομικά, ως προς την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων, τον καθορισμό πρακτικών συμπεριφοράς έναντι των πελατών, την επιλογή των κατάλληλων πληροφοριακών συστημάτων και την υιοθέτηση εσωτερικών διαδικασιών για τον εντοπισμό ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων που ενδέχεται να σχετίζονται με τα αδικήματα που αναφέρει ο Νόμος.
- Καθορίζουν με κανονιστικές αποφάσεις τους τα έγγραφα και τα στοιχεία που απαιτούνται για τη διενέργεια από τα υπόχρεα πρόσωπα της πιστοποίησης και επαλήθευσης κατά την εφαρμογή μέτρων συνήθους, απλουστευμένης ή αυξημένης δέουσας επιμέλειας, καθώς και κατά την εφαρμογή ανάλογων μέτρων στις περιπτώσεις που τα πρόσωπα αυτά βασίζονται σε τρίτα μέρη.
- Ενημερώνουν τα υπόχρεα πρόσωπα για πληροφορίες και καταστάσεις που αφορούν τη συμμόρφωση ή μη χωρών προς την κοινοτική νομοθεσία και τις Συστάσεις της FATF Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force - FATF).
- Καταρτίζουν και διανέμουν στα υπόχρεα πρόσωπα καταστάσεις και πληροφορίες για υποθέσεις στις οποίες χρησιμοποιήθηκαν νέες μέθοδοι και πρακτικές, που εντοπίζονται στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, για τη διάπραξη των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Προς τον σκοπό αυτό συνεργάζονται με άλλες αρμόδιες αρχές, με την Κεντρική Συντονιστική Αρχή, με την Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ενδεχομένως με αλλοδαπές αντίστοιχες αρχές, παρακολουθούν τις εργασίες διεθνών φορέων για την τυπολογία και επικαιροποιούν τις προαναφερθείσες καταστάσεις τυπολογίας.
- Λαμβάνουν μέτρα για τη συνεχή ενημέρωση και εκπαίδευση των υπαλλήλων τους, ιδιαίτερα των ελεγκτών, καθώς και των υπόχρεων προσώπων και των υπαλλήλων αυτών με εκπαιδευτικά προγράμματα, σεμινάρια, συναντήσεις και με άλλους τρόπους.

- Διενεργούν τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, περιλαμβανομένων των επιτοπίων, στα κεντρικά γραφεία και τις εγκαταστάσεις των υπόχρεων προσώπων, αλλά και σε υποκαταστήματα και θυγατρικές που εδρεύουν ή λειτουργούν στην Ελλάδα ή το εξωτερικό για τον έλεγχο της επάρκειας των μέτρων και διαδικασιών που έχουν υιοθετήσει τα υπόχρεα πρόσωπα εφόσον επιτρέπεται από τη νομοθεσία της χώρας υποδοχής.
- Απαιτούν από τα υπόχρεα πρόσωπα κάθε στοιχείο ή δεδομένο οποιασδήποτε φύσης ή μορφής που είναι απαραίτητο για την εκπλήρωση των εποπτικών και ελεγκτικών τους καθηκόντων.
- Λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση από τα υπόχρεα πρόσωπα της ορθής διαχείρισης και τήρησης των στοιχείων και πληροφοριών που σχετίζονται, άμεσα ή έμμεσα, με συναλλαγές ή με δραστηριότητες που ενδέχεται να συνδέονται με τα αδικήματα του Νόμου καθώς και για την τήρηση της εμπιστευτικότητας.
- Επιβάλλουν πειθαρχικές και διοικητικές κυρώσεις για παραβάσεις των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Νόμο κατά των υπόχρεων νομικών ή φυσικών προσώπων και των υπαλλήλων τους.
- Τέλος, έχουν κάθε άλλη αρμοδιότητα που προβλέπεται από τις διατάξεις του Νόμου.²²

Ο Νόμος προβλέπει ότι, με αποφάσεις των αρμοδίων αρχών, μπορεί να διαφοροποιούνται οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στο Νόμο για τα υπόχρεα πρόσωπα, αφού ληφθεί ιδίως υπόψη:

- η οικονομική επιφάνεια αυτών,
- η φύση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων τους,
- ο βαθμός κινδύνου που ενέχουν αυτές οι δραστηριότητες και συναλλαγές ως προς την απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων των άρθρων 2 και 3 του Νόμου,
- το νομικό πλαίσιο που διέπει τις επαγγελματικές δραστηριότητες τους, και
- η τυχόν αντικειμενική αδυναμία εφαρμογής συγκεκριμένων μέτρων από ορισμένες κατηγορίες υπόχρεων προσώπων.²³

²² Νόμος 3691/2008, άρθρο 6, παράγραφος 3

²³ Νόμος 3691/2008, άρθρο 6, παράγραφος 4

3.4 Κεντρική Συντονιστική Αρχή και Επιτροπές

3.4.1 Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Με βάση το Νόμο, προβλέπεται η σύσταση Επιτροπής με την επωνυμία «Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας», η οποία εδρεύει στην Αττική και εποπτεύεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.²⁴

Η Επιτροπή συγκροτείται από τον Πρόεδρο και οκτώ μέλη, των οποίων η θητεία θα είναι διετής και μπορεί να ανανεώνεται για μία φορά ακόμη.²⁵ Η Επιτροπή υποστηρίζεται από επιστημονικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό, το οποίο δύναται να αποσπασθεί από Υπουργεία, καθώς και από άλλους φορείς που αναφέρονται στο Νόμο.

Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται ανώτατος εισαγγελικός λειτουργός εν ενεργεία και είναι πλήρους απασχόλησης. Τα μέλη της Επιτροπής αποτελούν:

- ένα στέλεχος από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Πολιτικής και ένα από την Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων,
- ένα στέλεχος από το Υπουργείο Δικαιοσύνης,
- ένα στέλεχος από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας,
- ένα στέλεχος από την Τράπεζα της Ελλάδος,
- ένα στέλεχος από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς,
- ένα στέλεχος από την Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, και
- ένα στέλεχος από την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων.²⁶

Η Επιτροπή έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν από υπόχρεα πρόσωπα και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και αφορούν ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή

²⁴ Νόμος 3691/2008, άρθρο 7, παράγραφος 1

²⁵ Νόμος 3691/2008, άρθρο 7, παράγραφος 2

²⁶ Νόμος 3691/2008, άρθρο 7, παράγραφος 4

δραστηριότητες, ή επιχειρηματικές, επαγγελματικές ή συναλλακτικές σχέσεις που ενδεχομένως σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και να ζητεί κάθε επιπρόσθετη πληροφορία για την εκπλήρωση των καθηκόντων της.

- Δέχεται, διερευνά και αξιολογεί κάθε πληροφορία σχετική με συναλλαγές ή δραστηριότητες, σχετιζόμενες ενδεχομένως με τα αδικήματα του ως άνω στοιχείου α', που διαβιβάζονται σε αυτήν από αλλοδαπούς φορείς, με τους οποίους και θα συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής, καθώς και κάθε πληροφορία που περιέρχεται σε γνώση της από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το διαδίκτυο ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή.
- Δίνει κατευθυντήριες οδηγίες στα υπόχρεα πρόσωπα και φορείς όσον αφορά τη διαχείριση μιας υπόθεσης ή την αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των ερευνών της.
- Έχει πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής ή Οργανισμού που τηρεί και επεξεργάζεται δεδομένα, περιλαμβανομένου του συστήματος «Τειρεσίας».
- Δύναται να διενεργεί ειδικούς επιτόπιους ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της υποθέσεις, σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα ή σε εγκαταστάσεις υπόχρεων προσώπων, με δυνατότητα συνεργασίας της εκάστοτε αρμόδιας αρχής ή άλλης δημόσιας αρχής.
- Ζητά τη συνεργασία δημόσιων υπηρεσιών, νομικών προσώπων του δημόσιου και του ιδιωτικού δικαίου και οργανισμών οποιασδήποτε μορφής, καθώς και την παροχή στοιχείων, στο πλαίσιο ελέγχου και έρευνας υποθέσεων σχετικών με τα αδικήματα Νόμου και επιπλέον μπορεί να ζητεί οποιαδήποτε στοιχεία και από δικαστικές, προανακριτικές ή ανακριτικές αρχές.
- Ενημερώνει εγγράφως ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο τον διαβιβάζοντα την πληροφορία ότι την έλαβε και του παρέχει άλλα σχετικά στοιχεία, χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο των ερευνών της ή να δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων της.
- Ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές για περιπτώσεις που ενδέχεται να συνδέονται με μη συμμόρφωση ή ελλιπή συνεργασία με αυτήν των εποπτευόμενων από αυτές υπόχρεων προσώπων προς τις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με τον Νόμο.
- Ζητά κάθε πληροφορία που απαιτείται για τις έρευνες της από τις αρμόδιες αρχές και τα υπόχρεα πρόσωπα, περιλαμβανομένων και

ομαδοποιημένων πληροφοριών που αφορούν ορισμένες κατηγορίες συναλλαγών ή δραστηριοτήτων ή φυσικών ή νομικών προσώπων ή νομικών σχημάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

- Δύναται να εξετάζει, στο πλαίσιο των ερευνών της, στοιχεία και ενδείξεις για τον εντοπισμό απόπειρας ή διάπραξης βασικού αδικήματος, προκειμένου να διαπιστώσει τον παράνομο χαρακτήρα περιουσιακών στοιχείων και την πιθανή νομιμοποίηση τους ή τη σύνδεση τους με τρομοκρατικές πράξεις ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.
- Συνεργάζεται και ανταλλάσσει πληροφορίες με αρμόδιους φορείς όπως οι Εισαγγελικές Αρχές, η Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών κλπ .
- Τηρεί στατιστικά στοιχεία.
- Προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την εφαρμογή του μέτρου της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων που επιβάλλεται με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. και των οργάνων του και με Κανονισμούς και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.²⁷

Η Επιτροπή συμμετέχει σε διεθνείς φορείς ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ αντίστοιχων με αυτή αρχών, ιδίως στο Δίκτυο των αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FIU-Net) και στη διεθνή Ομάδα Έγκμοντ (Egmont Group), παρακολουθεί τις εργασίες τους καθώς και συμμετέχει, κατά το δυνατόν, σε ομάδες εργασίας αυτών των φορέων.²⁸

Αναφορικά με τα αδικήματα του Νόμου, η Επιτροπή πραγματοποιεί τις ακόλουθες ενέργειες:

- Ενεργεί αρχικά έρευνα όταν λαμβάνει γνώση οποιασδήποτε ύποπτης συναλλαγής ή δραστηριότητας από αναφορές των υπόχρεων προς υποβολή προσώπων ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή.
- Μετά το πέρας της έρευνας αυτής, η Ολομέλεια της Επιτροπής αποφασίζει αν πρέπει να συνεχισθεί η έρευνα ή να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να παραπεμφθεί στον αρμόδιο Εισαγγελέα, εφόσον τα στοιχεία που συλλέχθηκαν κρίνονται επαρκή για την ανωτέρω παραπομπή ή, τέλος, αν επιβάλλεται η διενέργεια ποινικής προκαταρκτικής εξέτασης.²⁹

Επισημαίνεται ότι έναντι της Επιτροπής δεν ισχύει, κατά τη διάρκεια των ερευνών και ελέγχων της, οποιοδήποτε απόρρητο από τα ακόλουθα (με την

²⁷ Νόμος 3691/2008, άρθρο 7, παράγραφος 6

²⁸ Νόμος 3691/2008, άρθρο 7, παράγραφος 15

²⁹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 7, παράγραφος 10

επιφύλαξη των άρθρων 212 (επαγγελματικό απόρρητο μαρτύρων), 261 (υποχρέωση για παράδοση εγγράφων) και 262 (κατάσχεση εγγράφων) του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας):

- τραπεζικό
- χρηματιστηριακό
- φορολογικό
- επαγγελματικό.³⁰

3.4.2 Κεντρική Συντονιστική Αρχή

Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται ως Κεντρική Συντονιστική Αρχή για την εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου, για την αξιολόγηση και ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των μηχανισμών αντιμετώπισης των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, για το συντονισμό της δράσης των αρμόδιων αρχών και για τη διεθνή εκπροσώπηση της χώρας.³¹

Η Κεντρική Συντονιστική Αρχή έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Εκτιμά και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων μέτρων ανά κατηγορία υπόχρεων προσώπων και το βαθμό συμμόρφωσης αυτών προς τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το Νόμο.
- Εξετάζει, αναλύει και συγκρίνει τις εξαμηνιαίες εκθέσεις που υποβάλλουν οι αρμόδιες αρχές και προτείνει τη λήψη κατάλληλων μέτρων προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της εποπτείας.
- Αναλύει ειδικότερα τον αριθμό, την ποιότητα και τις τάσεις των αναφορών ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων προς την Επιτροπή, ανά κατηγορία υπόχρεων προσώπων, σύμφωνα με τα στοιχεία που της παρέχει η Επιτροπή.
- Επιδιώκει τη συνεχή αναβάθμιση του επιπέδου συνεργασίας των αρμόδιων αρχών μεταξύ τους και με την Επιτροπή, ιδιαίτερα όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών, τη διενέργεια κοινών ελέγχων, την υιοθέτηση κοινών εποπτικών πρακτικών και την παροχή εναρμονισμένων οδηγιών προς τα υπόχρεα πρόσωπα, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές στη συγκρότηση, το οικονομικό μέγεθος, τις

³⁰ Νόμος 3691/2008, άρθρο 7, παράγραφος 12

³¹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 8, παράγραφος 1

λειτουργικές δυνατότητες και τις επιχειρηματικές, συναλλακτικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων.

- Διοργανώνει συναντήσεις, συσκέψεις και σεμινάρια με εκπροσώπους των αρμόδιων αρχών, της Επιτροπής και των υπόχρεων προσώπων για ανταλλαγή απόψεων, αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων και ενημέρωση για τις εξελίξεις σε διεθνείς οργανισμούς και φορείς σχετικά με την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων του Νόμου.
- Έχει την κεντρική ευθύνη εκπροσώπησης της Ελλάδας στους αναφερόμενους στο παραπάνω στοιχείο ε' διεθνείς οργανισμούς και φορείς, ιδίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο Συμβούλιο της Ευρώπης (Moneyval) και στην Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - F.A.T.F.), ενημερώνεται για τις εξελίξεις σε άλλους διεθνείς οργανισμούς ή φορείς στους οποίους συμμετέχουν αρμόδιες αρχές, η Επιτροπή ή φορείς εκπροσώπησης ορισμένων κατηγοριών υπόχρεων προσώπων και μεριμνά για τη διάχυση σε όλους τους ανωτέρω αναφερομένους των σχετικών πληροφοριών.
- Μεριμνά για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων διεθνών οργανισμών ή φορέων, για την υποβολή σχολίων ή προτάσεων προς αυτούς, τη σύνταξη και υποβολή Σχεδίων Δράσης και συντονισμό των απαντήσεων σε αξιολογήσεις της Ελλάδας από διεθνείς οργανισμούς ή φορείς, συνεργαζόμενη με την Επιτροπή, τις αρμόδιες αρχές και τους φορείς εκπροσώπησης υπόχρεων προσώπων.
- Παρέχει στον Πρόεδρο της Επιτροπής Στρατηγικής πλήρη ενημέρωση για την αποτελεσματική λειτουργία της Επιτροπής αυτής.
- Επικοινωνεί με τον Φορέα διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, παρέχει κάθε δυνατή ενημέρωση και υποστήριξη και αξιολογεί τις προτάσεις και εισηγήσεις του.³²

---

³² Νόμος 3691/2008, άρθρο 8, παράγραφος 2

3.4.3 Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Σύμφωνα με τον Νόμο συνιστάται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών επιτροπή με την επωνυμία «Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» (εφεξής: «Επιτροπή Στρατηγικής»)³³.

Το έργο της Επιτροπής Στρατηγικής περιλαμβάνει:

- την προετοιμασία και τον σχεδιασμό συγκεκριμένων πολιτικών για την αντιμετώπιση εντοπισμένων αδυναμιών στο γενικό μηχανισμό της χώρας με σκοπό την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- τη μελέτη και σχεδιασμό των απαραίτητων μέτρων νομοθετικής, κανονιστικής και οργανωτικής φύσης για τη βελτίωση του εποπτικού πλαισίου και τη συμμόρφωση της Ελλάδας με τα διεθνή πρότυπα και απαιτήσεις,
- την ενημέρωσή της για το μελετητικό έργο της Κεντρικής Συντονιστικής Αρχής (Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών), της Διεύθυνσης Διεθνών Σχέσεων και Μελετών της Επιτροπής, των αρμόδιων αρχών και άλλων φορέων και στην αξιολόγηση και αξιοποίηση αυτών των μελετών,
- την εξέταση τρόπων ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας της Επιτροπής όσον αφορά στη στελέχωσή της με εξειδικευμένο προσωπικό, την αναβάθμιση της συνεργασίας της με τις αρμόδιες αρχές, την αύξηση των αναφορών ύποπτων και ασυνηθών συναλλαγών και βελτίωση της ποιότητας τους, μέσω της αποτελεσματικότερης εποπτείας των αρμόδιων αρχών και μέσω της ενεργοποίησης και οργάνωσης άλλων δημόσιων φορέων για την υποβολή αναφορών ή διαβίβαση πληροφοριών από αυτούς προς την Επιτροπή,
- την παρακολούθηση των σχετικών εξελίξεων σε διεθνείς οργανισμούς και φορείς, ιδίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary

³³ Νόμος 3691/2008, άρθρο 9, παράγραφος 1

Fund - I.M.F.) και στην Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - F.A.T.F.),

- την παρακολούθηση του βαθμού συμμόρφωσης της Ελλάδας με τα διεθνή πρότυπα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και την ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών και φορέων, σχετικά με την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- τη διαρκή ανάπτυξη της συνεργασίας των Υπουργείων και αρμόδιων φορέων του Νόμου, και στην προώθηση διμερών ή πολυμερών μνημονίων συνεργασίας, και
- την ανάπτυξη πρωτοβουλιών συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα, με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών και τη μελέτη των αναγκών προσαρμογών που απαιτούνται για τη βελτίωση της συνεισφοράς των προσώπων του ιδιωτικού τομέα, για την αντιμετώπιση των αδικημάτων του Νόμου.³⁴

---

³⁴ Νόμος 3691/2008, άρθρο 9, παράγραφος 6

3.4.4 Φορέας διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Ο Νόμος προβλέπει τη συγκρότηση (με σχετική απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών) ειδικού Φορέα από φορείς εκπροσώπησης των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων, με την επωνυμία «Φορέας διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» («Φορέας»)³⁵. Πρόεδρος του Φορέα προβλέπεται να είναι ο γενικός γραμματέας της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Τα μέλη του Φορέα θα προτείνονται από τους επί μέρους φορείς εκπροσώπησης των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων.³⁶ Έδρα του Φορέα θα είναι τα γραφεία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών.³⁷

Το έργο του Φορέα συνίσταται:

- στη συνεργασία και διαβούλευση των συμμετεχόντων για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους που προβλέπονται στον Νόμο,
- στην ανταλλαγή της εμπειρίας και γνώσης τους επί των διεθνών εξελίξεων, τη μελέτη συγκεκριμένων προβλημάτων και τον εντοπισμό ευάλωτων τομέων ή κλάδων ή καταστάσεων ως προς τους κινδύνους της απόπειρας ή διάπραξης των αδικημάτων του Νόμου,
- στην παροχή διευκρινιστικών οδηγιών προς τα υπόχρεα πρόσωπα, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν, για την αντιμετώπιση ορισμένων τεχνικών θεμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου και των κανονιστικών αποφάσεων των αρμοδίων αρχών,
- στη διάχυση των πληροφοριών που περιέχονται σε εκθέσεις τυπολογίας ελληνικών φορέων και διεθνών οργανισμών, στη μελέτη και στην ανάλυση αυτών και στην υποβολή προτάσεων προς τους αρμόδιους φορείς για την αντιμετώπιση θεμάτων που ανακύπτουν,
- στη συγκρότηση ομάδων εργασίας για την εξέταση θεμάτων που αφορούν όλους ή μερικούς από τους συμμετέχοντες, ιδίως ως προς την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαδικασιών, μέτρων και πρακτικών για τον εντοπισμό υπόπτων ή ασυνήθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων και τη βελτίωση αυτών, με σκοπό την πληρέστερη

³⁵ Νόμος 3691/2008, άρθρο 11, παράγραφος 1

³⁶ Νόμος 3691/2008, άρθρο 11, παράγραφος 2

³⁷ Νόμος 3691/2008, άρθρο 11, παράγραφος 3

συμμόρφωση των υπόχρεων προσώπων προς τις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με τον Νόμο.

- στη διοργάνωση σεμιναρίων, ημερίδων ή συναντήσεων και στην έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων και εκπαιδευτικού υλικού με σκοπό την ευαισθητοποίηση των υπόχρεων προσώπων στους κινδύνους που ενέχουν τα αδικήματα του Νόμου για την κοινωνία, την αξιοπιστία και φήμη τους, καθώς και την ενημέρωσή τους για την ενδεχόμενη πειθαρχική, διοικητική ή ποινική ευθύνη τους από τη μη τήρηση των υποχρεώσεών τους.³⁸

Επισημαίνεται ότι σε περιπτώσεις εξετάσεων της Ελλάδας από διεθνείς οργανισμούς ή φορείς σχετικά με την εφαρμογή των διεθνών προτύπων όσον αφορά στην αντιμετώπιση των αδικημάτων του Νόμου, ο Φορέας και οι φορείς εκπροσώπησης των υπόχρεων προσώπων θα πρέπει να συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές και να ενημερώνουν εγκαίρως την Κεντρική Συντονιστική Αρχή (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών).³⁹

3.4.5 Επιτροπή Δικηγόρων

Σύμφωνα με το Νόμο, συνιστάται Επιτροπή δικηγόρων, η οποία απαρτίζεται από πέντε μέλη, οριζόμενα με τριετή θητεία από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος και εδρεύει στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Η Επιτροπή αυτή λαμβάνει τις αναφορές των δικηγόρων για ύποπτες ή ασυνήθεις δραστηριότητες ή συναλλαγές, ελέγχει αν υποβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου και τις διαβιβάζει χωρίς καθυστέρηση στην Επιτροπή.⁴⁰

³⁸ Νόμος 3691/2008, άρθρο 11, παράγραφος 6

³⁹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 11, παράγραφος 7

⁴⁰ Νόμος 3691/2008, άρθρο 34

3.5 Απαιτήσεις Νόμου

3.5.1 Δέουσα Επιμέλεια ως προς τον πελάτη

Ο Νόμος απαιτεί από τα υπόχρεα πρόσωπα να εφαρμόζουν συγκεκριμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη στις εξής περιπτώσεις:

- όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις με πελάτες,
- όταν οι πελάτες διενεργούν περιστασιακές συναλλαγές, οι οποίες ανέρχονται σε ποσό τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) Ευρώ, ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση,
- όταν υπάρχει υπόνοια για απόπειρα ή διάπραξη αδικημάτων του Νόμου, ανεξάρτητα από κάθε παρέκκλιση, εξαίρεση ή όριο ποσού,
- όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, την πληρότητα ή την καταλληλότητα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν προηγουμένως για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων του πελάτη.⁴¹

Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας που υποχρεώνονται από το Νόμο να εφαρμόζουν τα υπόχρεα πρόσωπα ως προς τους πελάτες τους είναι τα κάτωθι:

- Η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών από αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές.
- Η πιστοποίηση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων της εταιρείας – πελάτη, η συνεχής επικαιροποίηση των στοιχείων και η λήψη εύλογων μέτρων, αναλόγως του βαθμού κινδύνου, για επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητάς τους ώστε να διασφαλίζεται ότι το υπόχρεο πρόσωπο γνωρίζει τον πραγματικό δικαιούχο ή τους πραγματικούς δικαιούχους.
- Η συλλογή πληροφοριών για τον σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου.

---

⁴¹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 12

- Η εξέταση με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγής ή δραστηριότητας, η οποία από τη φύση της ή από τα στοιχεία που αφορούν το πρόσωπο ή την ιδιότητα του συναλλασσομένου μπορεί να συνδεθεί με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Στις συναλλαγές αυτές περιλαμβάνονται ιδίως οι πολύπλοκες ή ασυνήθιστα μεγάλες συναλλαγές και όλα τα ασυνήθιστα είδη συναλλαγών που πραγματοποιούνται χωρίς προφανή οικονομικό ή σαφή νόμιμο λόγο.
- Η λήψη κάθε άλλου πρόσφορου μέτρου συμπεριλαμβανομένης της μη κατάρτισης της συναλλαγής και της άρνησης παροχής υπηρεσιών ή άσκησης δραστηριοτήτων, εφόσον δεν έχουν ικανοποιηθεί οι όροι της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη.
- Η άσκηση συνεχούς εποπτείας όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών και δραστηριοτήτων των ως άνω προσώπων καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης, προκειμένου τα υπόχρεα πρόσωπα να διαπιστώνουν ότι οι συναλλαγές ή δραστηριότητες συνάδουν με τις γνώσεις που έχουν για τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο, τις επαγγελματικές δραστηριότητές τους και τα χαρακτηριστικά του εκτιμώμενου κινδύνου και εφόσον απαιτείται, την προέλευση των κεφαλαίων, σύμφωνα με κριτήρια που δύνανται να ορίζουν οι αρμόδιες αρχές. Τα υπόχρεα πρόσωπα απαιτείται να διασφαλίζουν επιπλέον την τήρηση ενημερωμένων εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών.⁴²

Στο Νόμο, γίνεται σαφής διαχωρισμός της διαδικασίας πιστοποίησης της ταυτότητας και αυτής της επαλήθευσης. Κατά κανόνα απαιτείται να ακολουθούνται και οι δύο διαδικασίες. Η πιστοποίηση βασίζεται κυρίως σε στοιχεία παρεχόμενα από τον πελάτη, ενώ η επαλήθευση σε πληροφορίες από άλλες ανεξάρτητες (σε σχέση με τον πελάτη) και αξιόπιστες πηγές.

Τα μέτρα πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη θα πρέπει να ισχύουν και για άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου ενδεχομένως ενεργεί ο πελάτης. Όσον αφορά άλλα νομικά πρόσωπα, εμπιστεύματα (trusts) και ανάλογα νομικά σχήματα, τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να λαμβάνουν εύλογα μέτρα, αναλόγως του βαθμού κινδύνου, για να κατανοήσουν τη διάρθρωση της κυριότητας και του ελέγχου του πελάτη. Επισημαίνεται ότι ως κίνδυνος νοείται η σοβαρή πιθανότητα εμπλοκής του πελάτη σε διάπραξη ή απόπειρα διαπράξεως των αδικημάτων του Νόμου.⁴³

⁴² Νόμος 3691/2008, άρθρο 13, παράγραφος 1

⁴³ Νόμος 3691/2008, άρθρο 13, παράγραφος 3

Ο Νόμος διευκρινίζει ότι ειδικά τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει να συνεκτιμούν και το συνολικό χαρτοφυλάκιο το οποίο διατηρεί ο συναλλασσόμενος σε αυτά και, ενδεχομένως, σε άλλες εταιρείες του ομίλου στον οποίο ανήκει το υπόχρεο πρόσωπο, προκειμένου να εξακριβώσουν τη συνάφεια και συμβατότητα της εξεταζόμενης συναλλαγής με το χαρτοφυλάκιο ή τα χαρτοφυλάκια αυτά.⁴⁴

Επιπλέον σύμφωνα με το Νόμο, τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να εφαρμόζουν, την κατάλληλη χρονική στιγμή και ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου, τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας όχι μόνο στους νέους αλλά και στους υφιστάμενους πελάτες, ενώ σε περίπτωση κοινών λογαριασμών καταθέσεων, τίτλων ή άλλης φύσεως χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι δικαιούχοι των λογαριασμών αυτών θεωρούνται ως πελάτες και εφαρμόζονται γι' αυτούς οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας.⁴⁵

Επισημαίνεται ότι τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να εφαρμόζουν τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, αλλά μπορούν να καθορίζουν την έκταση των μέτρων αυτών ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου, ο οποίος εξαρτάται από το είδος και το οικονομικό μέγεθος του πελάτη, της επιχειρηματικής σχέσης, του προϊόντος ή της συναλλαγής, συμμορφούμενα με τις σχετικές αποφάσεις των αρμοδίων αρχών.⁴⁶

Σε κάθε περίπτωση τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν στις αρμόδιες αρχές ότι:

- η έκταση των μέτρων είναι ανάλογη με τους κινδύνους των αδικημάτων του Νόμου,
- ότι εφαρμόζουν αυτά τα μέτρα με συνέπεια και αποτελεσματικότητα, και
- ότι συμμορφώνονται με τις αποφάσεις των αρμοδίων αρχών.⁴⁷

Σχετικά με τον χρόνο που πρέπει να εφαρμόζονται τα μέτρα δέουσας επιμέλειας, ο Νόμος προβλέπει τα εξής:

- Η πιστοποίηση και επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου θα πρέπει να πραγματοποιείται πριν από τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων ή τη διενέργεια της συναλλαγής.⁴⁸
- Κατά παρέκκλιση, επιτρέπεται να ολοκληρώνεται η επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας των παραπάνω προσώπων κατά τη σύναψη

⁴⁴ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁴⁵ Νόμος 3691/2008, άρθρο 13, παράγραφος 6

⁴⁶ Νόμος 3691/2008, άρθρο 13, παράγραφος 5

⁴⁷ Νόμος 3691/2008, άρθρο 13, παράγραφος 10

⁴⁸ Νόμος 3691/2008, άρθρο 14, παράγραφος 1

επιχειρηματικών σχέσεων, εφόσον αυτό απαιτείται για να μη διακοπεί η ομαλή διεξαγωγή των συναλλαγών, και ο κίνδυνος διάπραξης των αδικημάτων του Νόμου είναι μικρός.⁴⁹

- Στις περιπτώσεις αυτές, οι εν λόγω διαδικασίες επαλήθευσης θα πρέπει να περατώνονται το συντομότερο δυνατόν μετά την αρχική επαφή.

Επίσης, κατά παρέκκλιση, και όσον αφορά τις δραστηριότητες που εντάσσονται στις ασφάλειες ζωής, επιτρέπεται η επαλήθευση της ταυτότητας του ασφαλισμένου ή/ και του δικαιούχου του ασφαρίσματος και του πραγματικού δικαιούχου να πραγματοποιείται μετά τη σύναψη της επιχειρηματικής σχέσης. Στην περίπτωση αυτή, η επαλήθευση πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατόν και, σε οπωσδήποτε πριν ο δικαιούχος ή ο ασφαλισμένος προβεί σε συναλλαγή, ιδίως πριν ασκήσει δικαιώματα που του παρέχει το ασφαλιστήριο συμβόλαιο.⁵⁰

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το υπόχρεο πρόσωπο δεν μπορεί να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις του Νόμου δεν εκτελεί τη συναλλαγή, δεν συνάπτει επιχειρηματική σχέση ή την διακόπτει οριστικά και εξετάζει αν συντρέχει υποχρέωση αναφοράς στην Επιτροπή.⁵¹

Τονίζεται ότι η παραπάνω απαγόρευση δεν εφαρμόζεται ως προς τους δικηγόρους όταν ενεργούν στο πλαίσιο της αξιολόγησης της νομικής κατάστασης των πελατών τους ή εκτελούν δραστηριότητες ως υπερασπιστές ή ως εκπρόσωποι των πελατών τους σε δικαστικές διαδικασίες ή σχετικά με αυτές τις διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών για την έναρξη δικαστικής διαδικασίας ή την αποφυγή της).

Επιπλέον υποχρεώσεις που απορρέουν από το Νόμο για τα υπόχρεα πρόσωπα είναι οι εξής:

- Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν επιτρέπεται να τηρούν μυστικούς, ανώνυμους ή μόνον αριθμημένους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων ή λογαριασμούς με εικονικά ονόματα ή λογαριασμούς που δεν έχουν το πλήρες όνομα του δικαιούχου τους, σύμφωνα με τα έγγραφα πιστοποίησης της ταυτότητας.⁵²
- Τα καζίνο που λειτουργούν στην Ελλάδα οφείλουν να εξακριβώνουν την ταυτότητα των πελατών τους κατά την είσοδό τους στις εγκαταστάσεις των παιγνίων και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για

⁴⁹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 14, παράγραφος 2

⁵⁰ Νόμος 3691/2008, άρθρο 14, παράγραφος 3

⁵¹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 14, παράγραφος 4

⁵² Νόμος 3691/2008, άρθρο 15

εντοπισμό υπόπτων περιπτώσεων που είναι πιθανό να συνδέονται με παράνομα έσοδα ή με απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του Νόμου.⁵³

Επισημαίνεται ότι πριν την ψήφιση του Νόμου η ελληνική νομοθεσία δεν περιείχε ρητή απαγόρευση των μυστικών, ανώνυμων ή αριθμημένων λογαριασμών, αν και αυτό τηρείται στην πράξη, καθώς σε κάθε επιχειρηματική, επαγγελματική ή εμπορική σχέση τις οποίες συνάπτουν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, πρέπει να έχουν ταυτοποιήσει το όνομα του δικαιούχου του λογαριασμού.⁵⁴

---

⁵³ Νόμος 3681/2008, άρθρο 16

⁵⁴ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

3.5.2 Απλουστευμένη Δέουσα Επιμέλεια ως προς τον πελάτη

Τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις του Νόμου σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας ο πελάτης είναι πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός που εδρεύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή σε τρίτη χώρα η οποία επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες προς αυτές της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ και το ίδρυμα ή ο οργανισμός που εδρεύει στην τρίτη χώρα τελεί υπό εποπτεία όσον αφορά τη συμμόρφωσή του προς τις υποχρεώσεις αυτές.⁵⁵

Τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις επαλήθευσης της ταυτότητας (ωστόσο εξακολουθεί να ισχύει η υποχρέωση πιστοποίησης της ταυτότητας) όταν οι πελάτες είναι:

- εταιρείες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε μία ή περισσότερες οργανωμένες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 43 του ν. 3606/2007 (ΦΕΚ 195 Α'), ή της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, συμβατής με τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ,
- εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες (ΟΣΕΚΑ) (σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3283/2004) και εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, εδρεύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και διέπονται από διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους της έδρας τους που είναι συμβατές με τις διατάξεις της Οδηγίας 85/611/ΕΟΚ (L 375/ 31.12.1985) όπως ισχύει.
- ελληνική δημόσια αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή επιχείρηση ή οργανισμός που ανήκει κατά 51% τουλάχιστον στο Δημόσιο,
- δημόσιες αρχές ή δημόσιοι οργανισμοί οι οποίοι πληρούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια:
  - τους έχει ανατεθεί δημόσιο λειτουργήμα σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες για τις Κοινότητες ή το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο,
  - η ταυτότητά τους είναι δημοσίως γνωστή, διαφανής και καθορισμένη,
  - οι δραστηριότητες και οι λογιστικές τους πρακτικές είναι διαφανείς,

⁵⁵ Νόμος 3691/2008, άρθρο 17, παράγραφος 1

- είτε είναι υπόλογοι σε κοινοτικό θεσμικό όργανο ή σε αρχές κράτους μέλους είτε εφαρμόζονται κατάλληλες διαδικασίες που διασφαλίζουν την εποπτεία και τον έλεγχο της δραστηριότητάς τους.⁵⁶

Αναφορικά με τις παραπάνω περιπτώσεις, τα υπόχρεα πρόσωπα απαιτείται να συγκεντρώνουν επαρκείς πληροφορίες ώστε να κρίνουν εάν ο πελάτης μπορεί να εξαιρεθεί από τα απαιτούμενα μέτρα δέουσας επιμέλειας και αποφασίζουν βάσει των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου (επισημαίνεται ότι με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών μπορεί να εξειδικεύονται οι επαρκείς πληροφορίες που απαιτείται να συγκεντρώνονται).

Μία ακόμη εξαίρεση του Νόμου είναι το ότι τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις επαλήθευσης της ταυτότητας (ωστόσο εξακολουθεί να ισχύει η υποχρέωση πιστοποίησης της ταυτότητας), όσον αφορά:

- τις ασφαλιστικές συμβάσεις ζωής που συνάπτονται από ασφαλιστικές εταιρείες, (εφόσον όμως το ποσό των περιοδικών ασφαλίσεων ή της εφάπαξ καταβολής δεν υπερβαίνει ένα καθορισμένο ποσό).
- τα προγράμματα συνταξιοδοτικής ασφάλισης που προσφέρουν συνταξιοδοτικές παροχές στους εργαζομένους, για τις οποίες οι εισφορές καταβάλλονται μέσω αφαίρεσης από τις αποδοχές και των οποίων οι όροι δεν επιτρέπουν τη μεταφορά των δικαιωμάτων των μελών.
- τις συμβάσεις συνταξιοδοτικής ασφάλισης που συνάπτονται βάσει συμβάσεων εργασίας ή επαγγελματικής δραστηριότητας του ασφαλισμένου, υπό τον όρο ότι οι συμβάσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς ούτε μπορεί να χρησιμεύσουν ως εγγύηση δανείου,
- το ηλεκτρονικό χρήμα, κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 3148/2003 (ΦΕΚ 136 Α') εφόσον η νομισματική αξία που είναι αποθηκευμένη στο ηλεκτρονικό υπόθεμα, δεν υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο ποσό.⁵⁷

Επισημαίνεται όμως ότι τα υπόχρεα πρόσωπα απαγορεύεται να εφαρμόζουν την απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια σε νομικά πρόσωπα τα οποία εδρεύουν στην τρίτη χώρα για την οποία έχει εκδοθεί απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 40 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ.⁵⁸

⁵⁶ Νόμος 3691/2008, άρθρο 17, παράγραφος 2

⁵⁷ Νόμος 3691/2008, άρθρο 17, παράγραφος 5

⁵⁸ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

3.5.3 Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας ως προς τον πελάτη

Τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να εφαρμόζουν, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, επιπλέον των μέτρων δέουσας επιμέλειας που προαναφέρθηκαν. Ειδικότερα, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν:

- Να εφαρμόζουν ειδικά μέτρα, όπως αυτά αναλύονται παρακάτω, στις περιπτώσεις αυξημένου κινδύνου και συγκεκριμένα:
  - Σε συναλλαγές χωρίς τη φυσική παρουσία του πελάτη
  - Σε νέα προϊόντα και τεχνολογίες
  - Σε διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης
  - Σε πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα.

- Να λαμβάνουν κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο που αποφασίζει η αρμόδια αρχή τους για την αποτροπή των αδικημάτων του Νόμου, συμπεριλαμβανομένης της επιμελούς εξέτασης του συνολικού χαρτοφυλακίου του πελάτη, του πραγματικού δικαιούχου, του προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης, των συγγενών, συζύγων, συντρόφων και στενών συνεργατών των ανωτέρω τουλάχιστον κατά τα τρία (3) τελευταία έτη.⁵⁹

Όσον αφορά τις περιπτώσεις συναλλαγών χωρίς τη φυσική παρουσία του πελάτη, τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να εφαρμόζουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα:

- Να διασφαλίζουν ότι η ταυτότητα του πελάτη επαληθεύεται με πρόσθετα αποδεικτικά έγγραφα, δεδομένα ή πληροφορίες,
- Να λαμβάνουν συμπληρωτικά μέτρα για τον έλεγχο ή την πιστοποίηση των υποβληθέντων εγγράφων ή απαιτούν επιβεβαιωτική πιστοποίηση από πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση,
- Να διασφαλίζουν ότι η πρώτη πληρωμή στο πλαίσιο των συναλλαγών πραγματοποιείται μέσω λογαριασμού, ο οποίος έχει ανοιχθεί επ' ονόματι του πελάτη σε πιστωτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.⁶⁰

⁵⁹ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁶⁰ Νόμος 3691/2008, άρθρο 20, παράγραφος 1

Για την διαχείριση του κινδύνου από νέα προϊόντα και τεχνολογίες, τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε προϊόν ή συναλλαγή που ενδέχεται να ευνοήσει την ανωνυμία και η οποία από τη φύση της ή από στοιχεία που αφορούν το πρόσωπο ή την ιδιότητα του συναλλασσομένου μπορεί να συνδεθεί με σχέδια διάπραξης των αδικημάτων του Νόμου, και να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή αυτού του κινδύνου.⁶¹

Επιπλέον, τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να εφαρμόζουν οργανωτικές, λειτουργικές και τεχνολογικές διαδικασίες για την αντιμετώπιση των κινδύνων που προκύπτουν από τις τεχνολογικές εξελίξεις ή από νέα χρηματοπιστωτικά προϊόντα.⁶²

Αναφορικά με τις διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με ιδρύματα τραπεζικής ανταπόκρισης από τρίτες χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν:

- Να συγκεντρώνουν επαρκείς πληροφορίες σχετικά με το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης για να κατανοήσουν πλήρως το είδος και τη φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης και να εκτιμήσουν, από τις δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες, τη φήμη του ιδρύματος και την ποιότητα της εποπτείας που ασκείται επ' αυτού,
- Να αξιολογούν τους ελέγχους του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Να εξασφαλίζουν την έγκριση ανώτερων διοικητικών στελεχών πριν από τη σύναψη νέων σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης,
- Να διευκρινίζουν με σαφή τρόπο τις δικές τους αρμοδιότητες και αυτές του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης, στα πλαίσια της σύμβασης τραπεζικής ανταπόκρισης,
- Στους λογαριασμούς πλάγιας πρόσβασης, να διασφαλίζουν ότι το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης έχει ελέγξει την ταυτότητα των πελατών και εφαρμόζει συνεχή έλεγχο των πελατών που έχουν πρόσβαση στους λογαριασμούς του πιστωτικού ιδρύματος και ότι το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης μπορεί να παράσχει χωρίς καθυστέρηση στοιχεία και δεδομένα σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια ως προς τους πελάτες, κατόπιν αιτήματος του πιστωτικού ιδρύματος.⁶³

---

⁶¹ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁶² Νόμος 3691/2008, άρθρο 20, παράγραφος 3

⁶³ Νόμος 3691/2008, άρθρο 21, παράγραφος 1

Ο Νόμος ωστόσο ορίζει ρητά ότι τα πιστωτικά ιδρύματα απαγορεύεται:

- να συνάπτουν ή να συνεχίζουν σχέση τραπεζικής ανταπόκρισης με εικονική τράπεζα, και
- να συνάπτουν ή να συνεχίζουν σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με τράπεζα η οποία είναι γνωστό ότι επιτρέπει να χρησιμοποιούνται οι λογαριασμοί της από εικονικές τράπεζες.⁶⁴

Μία ακόμη περίπτωση στην οποία εφαρμόζονται αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας, είναι τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα. Ως πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα νοούνται τα φυσικά πρόσωπα που τους έχει ανατεθεί κάποιον από τα παρακάτω δημόσια λειτουργήματα καθώς και οι άμεσοι στενοί συγγενείς τους και οι στενοί τους συνεργάτες:

- Οι αρχηγοί κρατών, οι αρχηγοί κυβερνήσεων, οι υπουργοί, οι αναπληρωτές υπουργοί και οι υφυπουργοί,
- Τα μέλη κοινοβουλίων,
- Τα μέλη ανώτατων δικαστηρίων, συνταγματικών δικαστηρίων και άλλων υψηλού επιπέδου δικαστικών οργάνων των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε περαιτέρω ένδικα μέσα, πλην εξαιρετικών περιστάσεων,
- Τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων,
- Τα μέλη διοικητικών συμβουλίων κεντρικών τραπεζών,
- Οι πρεσβευτές και οι επιτετραμμένοι διπλωμάτες,
- Οι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων, και
- Τα μέλη διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων κρατικών επιχειρήσεων.⁶⁵

Όσον αφορά τις συναλλαγές ή τις επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν:

- Να εφαρμόζουν τις κατάλληλες διαδικασίες, ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου, για να καθορίζουν εάν ο πελάτης είναι πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο,
- Να εξασφαλίζουν την έγκριση από τα ανώτερα διοικητικά στελέχη για τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων με τους πελάτες αυτούς,

⁶⁴ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁶⁵ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

- Να λαμβάνουν επαρκή μέτρα για να διαπιστώνουν την πηγή του πλούτου και την προέλευση των κεφαλαίων στα οποία αφορά η επιχειρηματική σχέση ή η συναλλαγή,
- Να διενεργούν ενισχυμένη και συνεχή παρακολούθηση της επιχειρηματικής σχέσης.⁶⁶

Επισημαίνεται ότι ως πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα δεν νοούνται τα πρόσωπα τα οποία είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα. Στα πρόσωπα αυτά εφαρμόζονται μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας.

Ο λόγος που επελέγη η συνήθης δέουσα επιμέλεια για τα ημεδαπά πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα είναι ότι υπάγονται ήδη σε έλεγχο του «πόθεν έσχες» και σε δημόσιο έλεγχο.⁶⁷

3.5.4 Εφαρμογή δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη

Τα υπόχρεα πρόσωπα του Νόμου μπορούν να βασίζονται σε τρίτους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τους πελάτες. Τα τρίτα μέρη πρέπει να έχουν ως πελάτη αυτόν που συστήνουν ή εισάγουν στο υπόχρεο πρόσωπο και να ασκούν διαρκώς τη δέουσα επιμέλεια που προβλέπει ο Νόμος.

Ωστόσο, η τελική ευθύνη για την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων του υπόχρεου προσώπου εξακολουθεί να βαρύνει το πρόσωπο το οποίο βασίζεται σε τρίτο μέρος.⁶⁸

3.5.5 Υποχρεώσεις αναφοράς και απαγόρευση γνωστοποίησης

Σύμφωνα με το Νόμο, τα υπόχρεα πρόσωπα και οι υπάλληλοί τους, στους οποίους περιλαμβάνονται τα διευθυντικά στελέχη, οφείλουν:

- Να ενημερώνουν αμελλητί την Επιτροπή καταπολέμησης, με δική τους πρωτοβουλία, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή

⁶⁶ Νόμος 3691/2008, άρθρο 22, παράγραφος 5

⁶⁷ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁶⁸ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

- Να παρέχουν αμελλητί στην Επιτροπή καταπολέμησης, στην αρμόδια αρχή τους και σε άλλες δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατόπιν αιτήματος αυτών, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και τα στοιχεία, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις.⁶⁹

Επισημαίνεται ότι ορισμένα υπόχρεα πρόσωπα όπως οι ορκωτοί ελεγκτές – λογιστές, οι φορολογικοί σύμβουλοι και οι συμβολαιογράφοι και δικηγόροι, δεν υπόκεινται στις προαναφερόμενες υποχρεώσεις όσον αφορά στις πληροφορίες που λαμβάνουν από ή σχετικά με πελάτη τους, κατά τη διαπίστωση της νομικής θέσης του πελάτη ή όταν τον υπερασπίζονται ή τον εκπροσωπούν στο πλαίσιο ή σχετικά με δίκη, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλών για την κίνηση ή την αποφυγή δίκης, ανεξαρτήτως αν οι πληροφορίες λαμβάνονται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δίκη.

Εκτός από την υποχρέωση υποβολής αναφορών ύποπτων συναλλαγών, τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να αποφεύγουν τη διενέργεια συναλλαγών, την άσκηση δραστηριοτήτων ή την παροχή υπηρεσιών, για τις οποίες γνωρίζουν ή υποπτεύονται ότι συνδέονται με τα αδικήματα του Νόμου.

Αν όμως η αποφυγή της διενέργειας, της άσκησης ή της παροχής είναι αδύνατη ή ενδέχεται να εμποδίσει τη δίωξη των πελατών, των πραγματικών δικαιούχων ή των προσώπων για λογαριασμό των οποίων ενεργούν οι πελάτες, τα ως άνω υπόχρεα πρόσωπα εκτελούν τις συναλλαγές, ασκούν τις δραστηριότητες ή παρέχουν τις υπηρεσίες, ενημερώνοντας ταυτόχρονα την Επιτροπή καταπολέμησης.⁷⁰

Επισημαίνεται ότι τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα, οι υπάλληλοι και τα διευθυντικά στελέχη τους και τα υπόχρεα φυσικά πρόσωπα απαγορεύεται να γνωστοποιούν στον εμπλεκόμενο πελάτη ή σε τρίτους ότι διαβιβάστηκαν αρμοδίως ή ζητήθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται ή ενδέχεται ή πρόκειται να διεξαχθεί έρευνα για αδικήματα του Νόμου.

Τα φυσικά πρόσωπα που παραβιάζουν από πρόθεση το καθήκον εχεμύθειας, τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή.

Η απαγόρευση όμως αυτή του Νόμου δεν εμποδίζει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών

⁶⁹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 26, παράγραφος 1

⁷⁰ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος και ανήκουν στον ίδιο χρηματοπιστωτικό όμιλο. Το ίδιο ισχύει και για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα και αντίστοιχων ιδρυμάτων και οργανισμών που εδρεύουν σε τρίτη χώρα και ανήκουν στον ίδιο χρηματοπιστωτικό όμιλο με τα ελληνικά ιδρύματα ή οργανισμούς, εφόσον η τρίτη χώρα επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με αυτές του Νόμου και τα ανωτέρω ιδρύματα ή οργανισμοί που εδρεύουν σε αυτήν τελούν υπό εποπτεία για τη συμμόρφωση τους με τις υποχρεώσεις αυτές.⁷¹

3.5.6 Φύλαξη Αρχείων και Στοιχείων

Τα υπόχρεα πρόσωπα, σύμφωνα με το Νόμο, οφείλουν να φυλάσσουν τα ακόλουθα έγγραφα και πληροφορίες προκειμένου να χρησιμοποιηθούν σε κάθε έρευνα ή διερεύνηση ενδεχόμενης απόπειρας ή διάπραξης των αδικημάτων του Νόμου από την Επιτροπή καταπολέμησης, από την αρμόδια αρχή τους ή κάθε άλλη αρμόδια δημόσια αρχή, συμπεριλαμβανομένων των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών:

- Τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη και επαλήθευσης τους, κατά τη σύναψη κάθε είδους σύμβασης, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε (5) ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής τους σχέσης με τον πελάτη,
- Τα νομιμοποιητικά έγγραφα, τα φωτοαντίγραφα εγγράφων με βάση τα οποία έγινε η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, και πρωτότυπα ή αντίγραφα παραστατικά κάθε είδους συναλλαγών, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε (5) ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης ή την εκτέλεση της κάθε συναλλαγής,
- Τα εσωτερικά έγγραφα που αφορούν εγκρίσεις ή διαπιστώσεις ή εισηγήσεις για υποθέσεις που σχετίζονται με τη διερεύνηση των ανωτέρω αδικημάτων ή αναφερθείσες ή μη υποθέσεις στην Επιτροπή, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε (5) ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης του πελάτη που σχετίζεται με τις ως άνω υποθέσεις,
- Τα στοιχεία της επιχειρηματικής, εμπορικής και επαγγελματικής αλληλογραφίας με τους πελάτες, όπως αυτά δύναται να προσδιορίζονται από τις αρμόδιες αρχές.⁷²

⁷¹ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁷² Νόμος 3691/2008, άρθρο 35, παράγραφος 1

Όλα τα στοιχεία και έγγραφα που αναφέρονται παραπάνω, θα πρέπει να φυλάσσονται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, για το καθορισμένο χρονικό διάστημα, εκτός αν επιβάλλεται από άλλη διάταξη νόμου ή κανονιστικής απόφασης η φύλαξή τους επί μακρότερο χρονικό διάστημα.

Τα ανωτέρω στοιχεία θα πρέπει να τηρούνται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε το εκάστοτε υπόχρεο πρόσωπο να μπορεί να ανταποκρίνεται χωρίς καθυστέρηση σε αίτημα της Επιτροπής, της αρμόδιας αρχής ή άλλης αρμόδιας δημόσιας αρχής για την αναδρομική απεικόνιση της σειράς συναλλαγών.⁷³

Επιπλέον, σύμφωνα με το Νόμο, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να εφαρμόζουν στις θυγατρικές τους εταιρείες, και στα υποκαταστήματά τους σε άλλο κράτος, μέτρα τουλάχιστον ισοδύναμα με αυτά που περιγράφηκαν παραπάνω σχετικά με τη φύλαξη αρχείων και στοιχείων, ενώ όταν η νομοθεσία τρίτου κράτους, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν επιτρέπει την εφαρμογή αυτών των μέτρων, πλήρως ή μερικώς, τα ανωτέρω πρόσωπα θα πρέπει να ενημερώνουν σχετικά την Επιτροπή καταπολέμησης, τις αρμόδιες αρχές και την Κεντρική Συντονιστική Αρχή.⁷⁴

3.5.7 Εφαρμογή διαδικασιών και συστημάτων

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Νόμου, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει να εφαρμόζουν διαδικασίες και συστήματα ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται πλήρως και ταχέως σε αίτημα ή ερώτημα της Επιτροπής καταπολέμησης, της αρμόδιας αρχής τους ή άλλων αρμοδίων δημόσιων αρχών, ως προς το εάν διατηρούν ή είχαν διατηρήσει κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε (5) ετών επιχειρηματική σχέση με συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για το είδος αυτής της επιχειρηματικής σχέσης και για κάθε σχετική συναλλαγή.⁷⁵

Επιπλέον, τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να εφαρμόζουν επαρκείς και κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες όσον αφορά τη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο, την αναφορά ύποπτων συναλλαγών, τη φύλαξη αρχείων, τον εσωτερικό έλεγχο, την αξιολόγηση κινδύνου, την συνεχή εκτίμηση του βαθμού συμμόρφωσης και την εσωτερική επικοινωνία, ώστε να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν συναλλαγές και

⁷³ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁷⁴ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁷⁵ Νόμος 3691/2008, άρθρο 37, παράγραφος 1

δραστηριότητες που ενδέχεται να συνδέονται με τα αδικήματα του Νόμου. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει να μεριμνούν ώστε τα παραπάνω να εφαρμόζονται και στις θυγατρικές εταιρείες, εφόσον αυτές είναι υπόχρεα πρόσωπα, καθώς και στα υποκαταστήματα και στα γραφεία αντιπροσωπείας τους στο εξωτερικό, εκτός αν αυτό απαγορεύεται, πλήρως ή μερικώς, από τη σχετική αλλοδαπή νομοθεσία, οπότε ενημερώνουν την Επιτροπή καταπολέμησης, την αρμόδια αρχή τους και την Κεντρική Συντονιστική Αρχή.⁷⁶

Επισημαίνεται ότι σε κάθε περίπτωση εφαρμόζουν το αυστηρότερο δίκαιο μεταξύ του ελληνικού και αυτού της χώρας υποδοχής, στην έκταση που αυτό επιτρέπεται από το δίκαιο της χώρας υποδοχής.⁷⁷

3.5.8 Εκπαίδευση

Σύμφωνα με τον Νόμο, τα υπόχρεα πρόσωπα υποχρεούνται να εκπαιδεύσουν κατάλληλα τα στελέχη τους, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα ώστε οι υπάλληλοί τους να λάβουν γνώση των διατάξεων του Νόμου και των σχετικών κανονιστικών αποφάσεων. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη συμμετοχή των αρμοδίων υπαλλήλων σε ειδικά προγράμματα κατάρτισης, τα οποία θα τους βοηθούν να εντοπίζουν τις δραστηριότητες που τυχόν συνδέονται με τα αδικήματα του Νόμου και θα τους εκπαιδεύουν να ενεργούν σωστά σε τέτοιες περιπτώσεις.⁷⁸

3.5.9 Ορισμός Αρμοδίων Στελεχών

Κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να ορίσει ένα διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα άλλα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι θα αναφέρουν κάθε συναλλαγή που θεωρούν ασυνήθη ή ύποπτη για απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του Νόμου και κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη τέτοιων πράξεων. Στα υποκαταστήματα ή σε ειδικές διευθύνσεις ή μονάδες η αναφορά αυτή θα πρέπει να γίνεται κατευθείαν στο διευθυντή του υποκαταστήματος ή της διεύθυνσης ή της μονάδας ο οποίος θα πρέπει να αναφέρεται αμέσως στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος, εφόσον συμμερίζεται τις υπόνοιες, ενώ σε περίπτωση που ο

⁷⁶ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁷⁷ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁷⁸ Νόμος 3691/2008, άρθρο 42

διευθυντής ή ο αναπληρωτής του κωλύεται ή αρνείται ή αμελεί ή δεν συμμερίζεται τις υπόνοιες του αναφερόντος υπαλλήλου, τότε ο υπάλληλος μπορεί να αναφερθεί στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος. Ο τελευταίος θα πρέπει να ενημερώνει σχετικά, τηλεφωνικώς ή με εμπιστευτικό έγγραφο ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο, την Επιτροπή καταπολέμησης παρέχοντας της συγχρόνως κάθε χρήσιμη πληροφορία ή στοιχείο, αν μετά από την εξέταση που πραγματοποιεί, κρίνει ότι οι πληροφορίες και τα υπάρχοντα στοιχεία δικαιολογούν την αναφορά.⁷⁹

Κάθε χρηματοπιστωτικός όμιλος θα πρέπει να ορίζει ένα διευθυντικό στέλεχος, από τη μεγαλύτερη εταιρεία του ομίλου, ως συντονιστή για την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων του Νόμου από τις επί μέρους εταιρείες του ομίλου. Προς τούτο το στέλεχος αυτό θα πρέπει να συνεργάζεται και ανταλλάσσει πληροφορίες με τα διευθυντικά στελέχη των επί μέρους εταιρειών του ομίλου, να λαμβάνει γνώση των τυχόν αναφορών τους προς την Επιτροπή και δύναται να υποβάλει αναφορές σε αυτήν και ο ίδιος, παρέχοντας στοιχεία από όλες τις εταιρείες του ομίλου.⁸⁰

---

⁷⁹ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

⁸⁰ Νόμος 3691/2008, άρθρο 44, παράγραφος 2

4. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΤΠΘ 281/17.03.2009

Στην συνεδρίαση 281 της 17.03.2009, η Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος, έλαβε την απόφαση για την «Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας».

Με την απόφαση αυτή, εκσυγχρονίζονται και εξειδικεύονται οι υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοοικονομικών οργανισμών σύμφωνα με τον Νόμο όπως περιγράφηκαν παραπάνω, τις σχετικές κοινοτικές ρυθμίσεις και τις συστάσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF).

Στόχος της Τράπεζας της Ελλάδος με την έκδοση της συγκεκριμένης απόφασης είναι η πρόληψη και αποτροπή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω των εποπτευόμενων από αυτήν προσώπων (πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών).

Μεταξύ των απαιτήσεων της απόφασης 281, είναι και η υιοθέτηση πολιτικής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η οποία απαιτείται να είναι καταγεγραμμένη και εγκεκριμένη από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Το περιεχόμενο της απόφασης 281, αφορά τις εξής θεματικές ενότητες:

- Ρόλος Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους,
- Ετήσια Έκθεση Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους,
- Προσέγγιση του Ξεπλύματος Χρήματος με βάση τον Κίνδυνο (Risk-based Approach)
- Διαδικασίες Πιστοποίησης και Επαλήθευσης της Ταυτότητας των Πελατών και Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας
- Εφαρμογή της Δέουσας Επιμέλειας από Τρίτα Μέρη
- Τήρηση Αρχείου
- Εντοπισμός, Χειρισμός και Αναφορά Ασυνήθων ή ύποπτων Συναλλαγών

- Διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου και Επικοινωνίας
- Εκπαίδευση και Επιμόρφωση Προσωπικού
- Ηλεκτρονική Μεταφορά Κεφαλαίων

Στη συνέχεια της παραγράφου αναλύεται το περιεχόμενο της απόφασης 281 και παρουσιάζονται τα κυριότερα προβλήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των απαιτήσεων της απόφασης 281 από τα πιστωτικά ιδρύματα.

4.1 Ρόλος Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους

Στην απόφαση 281, εξειδικεύονται ο ρόλος, η ευθύνη και τα καθήκοντα του Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους που κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να ορίσει προκειμένου να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του κανονιστικού πλαισίου για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Σύμφωνα και με τον ρόλο του Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους που ορίζεται στον Νόμο 3691/2008⁸¹, το συγκεκριμένο στέλεχος είναι υπεύθυνο να λαμβάνει και να αξιολογεί αναφορές στελεχών και υπαλλήλων σχετικά με ασυνήθεις / ύποπτες συναλλαγές και σε περίπτωση που κρίνει ότι υπάρχει υπόνοια ξεπλύματος χρήματος ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας να υποβάλλει εμπιστευτική αναφορά στην Επιτροπή Καταπολέμησης.

Σύμφωνα με την απόφαση 281 το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο με συγκεκριμένα κριτήρια και είναι επικεφαλής της Ειδικής Υπηρεσίας για την πρόληψη και καταστολή ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας την οποία απαιτείται να συστήσουν τα πιστωτικά ιδρύματα εντός της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης (εφόσον υφίσταται υποχρέωση σύστασης της συγκεκριμένης μονάδας) και να την στελεχώσουν επαρκώς.⁸²

Οι σημαντικότερες υποχρεώσεις του Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους συνοψίζονται στις εξής:

- Παρακολούθηση και αξιολόγηση της ορθής και αποτελεσματικής εφαρμογής της πολιτικής του εκάστοτε πιστωτικού ιδρύματος για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

⁸¹ Νόμος 3691/2008, άρθρο 44

⁸² Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 2.1.2

- Υποβολή προς τη Διοίκηση του εκάστοτε πιστωτικού ιδρύματος ετήσιας έκθεσης επαναξιολόγησης των υψηλού κινδύνου πελατών,
- Ανταπόκριση σε γραπτά ερωτήματα της Τράπεζας της Ελλάδος,
- Προετοιμασία και εφαρμογή ετήσιου προγράμματος επιμόρφωσης του προσωπικού του πιστωτικού ιδρύματος σχετικά με θέματα πρόληψης και καταστολής ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Εισηγήση διορθωτικών μέτρων αναφορικά με τα πορίσματα ελέγχου της Τράπεζας της Ελλάδος και αξιολόγηση των πορισμάτων της Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης,
- Μέριμνα για τη πλήρη συμμόρφωση με τις κανονιστικές απαιτήσεις των καταστημάτων και θυγατρικών εταιρειών του πιστωτικού ιδρύματος,
- Σύνταξη και υποβολή της ετήσιας έκθεσης προς την Τράπεζα της Ελλάδος αναφορικά με θέματα καταπολέμησης ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Τήρηση αρχείου τόσο των αναφορών που του απέστειλαν υπάλληλοι ή στελέχη του πιστωτικού ιδρύματος, αλλά και αυτών που απέστειλε ο ίδιος στην Επιτροπή Καταπολέμησης.⁸³

4.2 Ετήσια έκθεση Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη παράγραφο, σύμφωνα με την απόφαση 281 το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος έχει την υποχρέωση σύνταξης και υποβολής της ετήσιας έκθεσης προς την Τράπεζα της Ελλάδος και συγκεκριμένα στην Διεύθυνση Εποπτείας του Πιστωτικού Συστήματος .

Η ετήσια έκθεση περιλαμβάνει τις ενέργειες στις οποίες έχει προβεί το εκάστοτε πιστωτικό ίδρυμα προκειμένου να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις της απόφασης 281. Συνοπτικά, περιέχει τις παρακάτω πληροφορίες:

- Τα στοιχεία του Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους και την οργανωτική διάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας του,
- Την πολιτική και τις διαδικασίες του πιστωτικού ιδρύματος αναφορικά με την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

⁸³ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 2.2

- Τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους σε μονάδες ή καταστήματα του πιστωτικού ιδρύματος και οι αδυναμίες που εντοπίστηκαν,
- Στοιχεία των πληροφοριακών συστημάτων που εγκαταστάθηκαν για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Στοιχεία τόσο των αναφορών ύποπτων / ασυνήθων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στο Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος, όσο και αυτών που προωθήθηκαν στην Επιτροπή Καταπολέμησης,
- Στοιχεία των πελατών υψηλού κινδύνου (τόσο αυτών με τους οποίους το πιστωτικό ίδρυμα διατηρεί επιχειρηματική σχέση όσο και αυτών με τους οποίους την διέκοψε),
- Μέτρα που λήφθηκαν για την συμμόρφωση των καταστημάτων/θυγατρικών εταιρειών του πιστωτικού ιδρύματος στο εξωτερικό,
- Στοιχεία για την εκπαίδευση του προσωπικού σχετικά με θέματα πρόληψης και καταστολής του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Ενέργειες που έχουν προγραμματιστεί από το πιστωτικό ίδρυμα για το επόμενο έτος αναφορικά με την βελτίωση του συστήματος πρόληψης και καταστολής του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.⁸⁴

---

⁸⁴ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 3.2

4.3 Προσέγγιση του ξεπλύματος χρήματος με βάση τον κίνδυνο (Risk-based approach)

Κάθε πιστωτικό ίδρυμα, υιοθετεί πολιτική και διαδικασίες για την αποτελεσματική αξιολόγηση και διαχείριση του κινδύνου χρήσης των υπηρεσιών τους για σκοπούς ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ακολουθώντας τις οδηγίες της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (F.A.T.F.) που αναφέρεται στις γενικές αρχές εφαρμογής της προσέγγισης με βάση τον κίνδυνο.⁸⁵

Σύμφωνα και με τις οδηγίες αυτές, κάθε πιστωτικό ίδρυμα προβαίνει στη διαβάθμιση των πελατών του στις εξής τρεις κατηγορίες κινδύνου:

- Χαμηλού κινδύνου,
- Μεσαίου κινδύνου,
- Χαμηλού κινδύνου.⁸⁶

Ανάλογα με την κατηγορία κινδύνου του κάθε πελάτη εφαρμόζονται και τα αντίστοιχα μέτρα δέουσας επιμέλειας τα οποία αναφέρονται και στον Νόμο 3691/2008.

Στην απόφαση 281, παρουσιάζονται οι ενδεικτικές παράμετροι ενός συστήματος αξιολόγησης και διαβάθμισης του κινδύνου που απαιτείται να διαθέτει κάθε πιστωτικό ίδρυμα και είναι οι κάτωθι:

- Η επαγγελματική δραστηριότητα του φυσικού προσώπου
- Η χώρα προέλευσης ή διεξαγωγής εργασιών του πελάτη
- Οι συναλλαγές με χρήση νέων τεχνολογιών
- Η πολυπλοκότητα συναλλαγών
- Η χώρα προέλευσης και προορισμού των κεφαλαίων
- Το νομικό καθεστώς και χώρα ίδρυσης του νομικού προσώπου
- Ο πραγματικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος του νομικού προσώπου.⁸⁷

⁸⁵ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 4.1

⁸⁶ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 4.4

⁸⁷ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 4.4

Πέραν από τα κριτήρια κατηγοριοποίησης των πελατών σε βαθμίδες κινδύνου, κάθε πιστωτικό ίδρυμα υιοθετεί και κριτήρια μη αποδεκτού κινδύνου βάσει των οποίων δεν συνάπτει επιχειρηματική σχέση με συγκεκριμένους πελάτες ή δεν επιτρέπει την διενέργεια συγκεκριμένων συναλλαγών.⁸⁸

Για την διαρκή παρακολούθηση λογαριασμών και συναλλαγών, κάτι που ορίζει και ο Νόμος στο άρθρο 13 σχετικά με τα μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας, κάθε πιστωτικό ίδρυμα εγκαθιστά πληροφοριακά συστήματα που παρακολουθούν τους λογαριασμούς και τις συναλλαγές των πελατών, εντοπίζουν συναλλαγές υψηλού κινδύνου και εξάγουν πληροφορίες σχετικά με το οικονομικό / συναλλακτικό προφίλ των πελατών και την επιχειρηματική τους σχέση με το πιστωτικό ίδρυμα.

Οι σημαντικότερες λειτουργίες των πληροφοριακών αυτών συστημάτων είναι οι κάτωθι:

- Ανίχνευση, παρακολούθηση και αξιολόγηση συναλλαγών και πελατών υψηλού κινδύνου,
- Παρακολούθηση λογαριασμών (και αδρανών που ενεργοποιούνται) και συναλλαγών σε σχέση με:
  - Συγκεκριμένη τυπολογία συναλλαγών (Απόφαση ΕΤΠΘ 285)
  - Οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ πελάτη
  - Αναμενόμενη κίνηση λογ/σμού ,
- Έλεγχος πελατολογίου και συναλλαγών (σε πραγματικό χρόνο κατά την έναρξη επιχ. σχέσης ή διενέργεια συναλλαγής) με βάση καταλόγους προσώπων ή οντοτήτων υποκείμενων σε περιοριστικά μέτρα (σχετικοί Κανονισμοί ΕΕ, Αποφάσεις Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ),
- Έλεγχος πελατολογίου και συναλλαγών (σε πραγματικό χρόνο κατά την έναρξη επιχ. σχέσης ή διενέργεια συναλλαγής) με βάση εγχώριους καταλόγους από αστυνομικές και δικαστικές αρχές,
- Αξιολόγηση και κατηγοριοποίηση πελατών με βάση το οικονομικό/συναλλακτικό τους προφίλ σε κατηγορίες κινδύνου,
- Εξαγωγή ειδοποιήσεων (alerts) για ύποπτες/ασυνήθεις συναλλαγές.⁸⁹

---

⁸⁸ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 4.5

⁸⁹ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 4.6

4.4 Διαδικασίες πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας των πελατών και μέτρα δέουσας επιμέλειας

Η απόφαση 281 εξειδικεύει τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη που αναφέρονται στον Νόμο 3691/2008.

Σύμφωνα με την απόφαση 281, τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να διαθέτουν επαρκείς διαδικασίες αναφορικά με την ικανοποίηση του κανόνα «Γνώρισε τον Πελάτη σου» και να θέτουν κριτήρια αποδοχής της πελατείας τους.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να αναπτύξουν συστηματικές διαδικασίες για την αναγνώριση της ταυτότητας του πελάτη και την μη έναρξη συνεργασίας εάν δεν έχει εξακριβωθεί η ταυτότητα του (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) ή του πραγματικού δικαιούχου με ικανοποιητικό τρόπο.

Επιπλέον ορίζονται σαφείς υποχρεώσεις ως προς τα έγγραφα πιστοποίησης της ταυτότητας που πρέπει να ζητούνται από την πελατεία, της περιόδου τήρησης του αρχείου, τη συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου, τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών, και την επικαιροποίηση των στοιχείων ταυτοποίησης και πιστοποίησης της πελατείας.

Προκειμένου λοιπόν τα πιστωτικά ιδρύματα να συγκεντρώσουν όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες για να εξακριβώσουν την ταυτότητα του εκάστοτε πελάτη, διανέμουν στους πελάτες τους είτε το παρακάτω διατραπεζικό έντυπο ενημέρωσης είτε κάποιο δικό τους ειδικά διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο «Γνώρισε τον πελάτη σου».

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΟΙΧΤΗ ΤΡΑΠΕΖΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΟΥΝ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΥΤΑ (ανάλογα με την περίπτωση)
(1) Ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο (2) Αριθμός δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου (3) Εκδόσιον φρενί (4) Ημερομηνία και τόπος γέννησης	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας ■ Διαβατήριον σε ισχύ ■ Ταυτότητα υπηκόων των Λόγων Αποράλλας και στις Ένοπλες Δυνάμεις
(5) Παρόνοια Διεθνούς Κατοικίας (6) Τηλέφωνο επικοινωνίας (7) Ασκούμενο Επάγγελμα και παρόνοια επαγγελματική διεύθυνση (8) Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Πρόσφατος Λογαριασμός Οργανισμῶν Κοινῆς Οφελείας ■ Μισθώματα Συμβόλαια κατοικίας ή επαγγελματικής στέγης που ἔχει καταβῆθε σε Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (ΔΟΥ) ■ Παραστατικά ἔγγραφα ἐκδόσεως Δημόσιας Οικονομικῆς Υπηρεσίας (π.χ. ἐκκαθαριστικὸ σπείρισμα, βεβαίωση κερλήγησης ΑΦΜ) ■ Ισοκύρια ἄδεια παραμονῆς αλλοδαπῶν ■ Βεβαίωση τῆς ἐργασίας ■ Ἀντίγραφο τελετωκίας μισθώσεως ■ Δίπλωμα ἐνάραξης ἐπιχειρήματος ■ Επαγγελματικὴ ταυτόσηρο ■ Παραστατικὸ Φορέα Κοινωνικῆς Ἀσφάλισης
(9) Υπόδειγμα υπογραφῆς αἰδίου	

Τὰ παραπάνω ἔγγραφα πρέπει νὰ ἐπιδεικνύονται πρωτότυπα, οἱ δὲ τράπεζες καὶ τὰ πιστωτικὰ ἱδρύματα εἶναι υποχρεωμένες νὰ τηροῦν ἀντίγραφα τους.

Ἀνάλογα μετὰ τὸ εἶδος καὶ τὸ ὄμοιο τῆς συναλλαγῆς τὰ στοιχεῖα που θὰ σὰς ζητηθοῦν ἀπὸ τὴν τράπεζά σας μπορεῖ νὰ διαφέρουν. Ἔτσι εἶναι πιθανόν νὰ σὰς ζητηθοῦν συμπληρωματικὰ στοιχεῖα, ὅπως δηλώσεις ΦΠΑ, τιμολόγια, φοροτεχνικῆς, τίτλοι ἰδιοκτησίας, μισθώτηρια ἢ πωλητήρια συμβόλαια, πληροφορίες σχετικά μετὰ τὸ σκοπὸ καὶ τὴ σκοπούμενη φέρση τῆς επιχειρηματικῆς σὰς σχέσης μετὰ τὴν τράπεζα, πληροφορίες σχετικά μετὰ τὸ **οικονομικὸ καὶ συναλλακτικὸ σὰς προφίλ** ἢ καὶ ἄλλα ἔγγραφα.

Ὅταν ἐνεργεῖτε γιὰ λογαριασμὸ ἄλλου, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀποδείξη των στοιχείων τῆς δικῆς σὰς ταυτότητας, ἀφελθε νὰ ἀποδείξετε καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ τρίτου, φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου, γιὰ λογαριασμὸ τοῦ οὗοιου ἐνεργεῖτε. Οἱ τράπεζες υποχρεώνονται, βάσει τοῦ νόμου, νὰ ἀποτύουν καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα καὶ νὰ ἐξακριβώνουν τὴ γνησιότητά τους.

Σὰς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴ συνεργασία σας καὶ τὸ χρόνο που ἀφιερῶσατε γιὰ τὴν ἀνάγνωση αὐτοῦ τοῦ ἐντύπου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ
www.hba.gr

Συστηθήκατε;

**Ἄν ὄχι...
...κάντε τὸ τώρα**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Ὅπως προαναφέρθηκε μεταξύ των μέτρων δέουσας επιμέλειας που επιβάλλεται νὰ εφαρμόζουν τὰ πιστωτικὰ ἱδρύματα εἶναι καὶ ἡ δημιουργία τοῦ οικονομικοῦ / συναλλακτικοῦ προφίλ κάθε πελάτη (τόσο φυσικοῦ ὅσο καὶ νομικοῦ προσώπου).

Γιὰ τὴν δημιουργία τοῦ οικονομικοῦ/ συναλλακτικοῦ προφίλ των πελατῶν πρέπει νὰ συγκεντρωθοῦν τουλάχιστον οἱ ἐξῆς πληροφορίες:

- ο σκοπὸς γιὰ τὸν οὗοι ἀνοίγεται ὁ λογαριασμὸς ἢ συνάπτεται μιὰ επιχειρηματικὴ σχέση,
- ἡ προβλεπόμενη κίνηση τοῦ λογαριασμοῦ,
- τὰ εἶδη των συναλλαγῶν που μπορεῖ νὰ γίνουν,
- ἡ αναμενόμενη πηγή των κεφαλαίων που θὰ πιστώνονται στο λογαριασμὸ,
- ὁ αναμενόμενος προορισμὸς ἐξερχόμενων ἐμβασμάτων ἢ πληρωμῶν,
- τὸ μέγεθος καὶ οἱ πηγές των περιοριστικῶν στοιχείων καὶ των εἰσοδημάτων τοῦ πελάτη,

- η επαγγελματική ή επιχειρηματική δραστηριότητα του πελάτη.⁹⁰

Επιπλέον η απόφαση 281 συμπληρώνει τον Νόμο αναφέροντας ότι κάθε πιστωτικό ίδρυμα λαμβάνει κάθε πρόσφορο μέτρο, συμπεριλαμβανομένης της μη κατάρτισης της συναλλαγής και της άρνησης παροχής υπηρεσιών ή άσκησης δραστηριοτήτων:

- εάν το πιστωτικό ίδρυμα δεν έχει διασφαλίσει την τήρηση των μέτρων δέουσας επιμέλειας, καθώς και σε περίπτωση κατ' εξακολούθηση υποβολής αναφορών για συγκεκριμένο πελάτη στην Επιτροπή Καταπολέμησης,
- όταν το όνομα του πελάτη του πιστωτικού ιδρύματος περιλαμβάνεται στους καταλόγους προσώπων ή οντοτήτων υποκείμενων σε περιοριστικά μέτρα, που εκδίδονται βάσει σχετικών Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ (σε αυτήν την περίπτωση ενημερώνονται η Επιτροπή Καταπολέμησης και η Τράπεζα της Ελλάδος).⁹¹

Βάσει της απόφασης 281, τα στοιχεία και τα αντίστοιχα έγγραφα που απαιτούνται κατ' ελάχιστον για την πιστοποίηση της ταυτότητας των φυσικών και των νομικών προσώπων, είναι τα εξής:

ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΠΙΛΗΘΕΥΣΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ (προσκομίζονται πρωτότυπα – φυλάσσονται αντίγραφα)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο, 2. Αριθμός δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου 3. Εκδούσα αρχή 4. Ημερομηνία και τόπος γέννησης 	<p><u>Αποκλειστικά με βάση:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας σε ισχύ • Διαβατήριο (ή ισότιμο έγγραφο) σε ισχύ • Δελτίο Ταυτότητας υπηρετούντων στα Σώματα Ασφαλείας και στις Ένοπλες Δυνάμεις
<ol style="list-style-type: none"> 5. Παρούσα διεύθυνση κατοικίας 6. Τηλέφωνο επικοινωνίας 7. Ασκούμενο επάγγελμα και παρούσα επαγγελματική διεύθυνση 8. Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) 	<p>Βάσει εγγράφων, τα οποία είναι δύσκολο να παραποιηθούν ή αποκτηθούν με παράνομο τρόπο.</p> <p><u>Ενδεικτικά:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Πρόσφατος λογαριασμός Οργανισμού Κοινής Ωφελείας • Μισθωτήριο συμβόλαιο κατοικίας ή επαγγελματικής στέγης που έχει κατατεθεί σε Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία • Παραστατικά έγγραφα εκδόσεως ΔΟΥ • άδεια παραμονής αλλοδαπού • Βεβαίωση εργοδότη • Αντίγραφο τελευταίας μισθοδοσίας • Δήλωση έναρξης επιτηδεύματος • Επαγγελματική ταυτότητα • Παραστατικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης
<ol style="list-style-type: none"> 9. Υπόδειγμα υπογραφής πελάτη 	

⁹⁰ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 5.4

⁹¹ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 5.4

Α/Α	ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ
1.	<p>Ανώνυμες Εταιρείες (Α.Ε.) και Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.), περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιρειών αντίστοιχης νομικής μορφής:</p> <p>Α. Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.) του Τεύχους Ανωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης όπου έχει δημοσιευθεί περίληψη του καταστατικού της Α.Ε. και της Ε.Π.Ε., το οποίο περιέχει εκτός των άλλων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • την επωνυμία, την έδρα, τον σκοπό, τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου και τα ονόματα των διαχειριστών της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.), • τον τρόπο εκπροσώπησης της εταιρείας, • τον αριθμό και χρονολογία της απόφασης της αρχής που ενέκρινε τη σύσταση της ανώνυμης εταιρείας ή τον αριθμό της πράξης καταχώρισης του άρθρου 8, παράγρ. 1 του Ν. 3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης», • τα Φ.Ε.Κ. με τις τυχόν τροποποιήσεις του καταστατικού που αφορούν τα παραπάνω, • τα στοιχεία ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων, όπου απαιτείται, των νομίμων εκπροσώπων και όλων των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας (όσα δεν επαληθεύονται από τα επίσημα νομιμοποιητικά έγγραφα). <p>Β. Επί Ανωνύμων Εταιρειών, πέραν των ανωτέρω, απαιτείται πρακτικό Γενικής Συνέλευσης της Α.Ε. περί εκλογής του Διοικητικού Συμβουλίου και πρακτικό Διοικητικού Συμβουλίου περί εξουσιοδότησεως των προσώπων που δεσμεύουν με την υπογραφή τους την εταιρεία καθώς και βεβαίωση του Μητρώου Α.Ε. περί καταχώρισης των δύο ανωτέρω πρακτικών ή το ΦΕΚ στο οποίο δημοσιεύτηκε η βεβαίωση αυτή.</p>
2.	<p>Προσωπικές Εταιρείες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • επικυρωμένο αντίγραφο του αρχικού Καταστατικού που έχει κατατεθεί στο πρωτοδικείο καθώς και τυχόν τροποποιήσεών του, • πρόσφατο πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας περί των τροποποιήσεων του αρχικού καταστατικού και • στοιχεία ταυτότητας των εταίρων- των νομίμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας, (όσα δεν επαληθεύονται από τα επίσημα νομιμοποιητικά έγγραφα).
3.	<p>Λοιπά Νομικά Πρόσωπα ή οντότητες χωρίς νομική προσωπικότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • προσήκοντα, κατά περίπτωση, νομιμοποιητικά έγγραφα πρωτότυπα ή επικυρωμένα από Δημόσια Αρχή, • τα στοιχεία ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό του προσώπου ή της οντότητας (όσα δεν επαληθεύονται από τα επίσημα νομιμοποιητικά έγγραφα).

Μεταξύ των επιπλέον μέτρων δέουσας επιμέλειας που εισάγει η απόφαση 281, είναι η επανεξέταση σε τακτική βάση ή όταν δημιουργούνται αμφιβολίες για την εγκυρότητά τους, των στοιχείων των πελατών και τουλάχιστον ετησίως αυτών που αφορούν πελάτες υψηλού κινδύνου. Τα αποτελέσματα της εξέτασης καταγράφονται και τηρούνται στον φάκελο του κάθε πελάτη, ενώ σε περίπτωση που δεν επιτυγχάνεται η επικαιροποίηση των στοιχείων πιστοποίησης ταυτότητας του πελάτη, διακόπτεται η επιχειρηματική σχέση και εξετάζεται η υποβολή αναφοράς στην Επιτροπή Καταπολέμησης.⁹²

Επιπρόσθετο μέτρα είναι η προσεκτική εξέταση αιτήσεων ενοικίασης τραπεζικών θυρίδων από πρόσωπα που δεν τηρούν λογαριασμό στο πιστωτικό ίδρυμα⁹³ και σε περιπτώσεις σύναψης σχέσεων τραπεζικής

⁹² Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 5.8

⁹³ ⁹³ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 5.12

ανταπόκρισης με πιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού, η λήψη ενυπόγραφου ερωτηματολογίου στο οποίο να καταγράφονται οι πολιτικές και διαδικασίες των εν λόγω πιστωτικών ιδρυμάτων για την πρόληψη ΞΤ και ΧΤ.⁹⁴

Η απόφαση 281, εισάγει νέες κατηγορίες στις οποίες πρέπει να εφαρμόζονται μέτρα δέουσας επιμέλειας πέραν των όσων αναφέρονται στα άρθρα 20,21 και 22 του Νόμου (Συναλλαγές χωρίς τη φυσική παρουσία του πελάτη, Διασυννοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης, Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα).

Οι πελάτες οι οποίοι εμπίπτουν σε κάποια από τις παραπάνω κατηγορίες, κατηγοριοποιούνται υποχρεωτικά ως υψηλού κινδύνου πελάτες.

Οι υψηλού κινδύνου πελάτες επαναξιολογούνται τουλάχιστον ετησίως και εξετάζεται η συνέχιση ή μη της επιχειρηματικής σχέσης μαζί τους. Το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος υποβάλλει έκθεση διακοπής επιχειρηματικής σχέσης στο Διοικητικό Συμβούλιο του πιστωτικού ιδρύματος, το οποίο και λαμβάνει την σχετική απόφαση.⁹⁵

Οι κατηγορίες στις οποίες σύμφωνα με την απόφαση 281, εφαρμόζονται μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας είναι οι κάτωθι:

- λογαριασμοί πελατών μη κατοίκων,
- πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα (εγκατεστημένα εκτός Ελλάδος),
- εταιρείες με ανώνυμες μετοχές,
- λογαριασμοί υπεράκτιων εταιρειών (εταιρειών εξωχώριων δραστηριοτήτων) και εταιριών ειδικού σκοπού,
- στερούμενα νομικής προσωπικότητας σχήματα ή οντότητες, που διαχειρίζονται κεφάλαια ή άλλες ομάδες περιουσιακών στοιχείων,
- λογαριασμοί ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα,
- λογαριασμοί διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων σημαντικών πελατών,
- περιπτώσεις έναρξης επιχειρηματικής σχέσης και συναλλαγών χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη,
- διασυννοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης,
- επιχειρηματικές σχέσεις και συναλλαγές από Χώρες οι οποίες δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της F.A.T.F.

⁹⁴ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 5.13

⁹⁵ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 5.15

Στην απόφαση 281 αναλύονται τα ειδικά μέτρα που λαμβάνονται από το εκάστοτε πιστωτικό ίδρυμα για κάθε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις.

Επιπρόσθετα, η απόφαση 281 συστήνει στα πιστωτικά ιδρύματα να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή συναλλαγές σε μετρητά σημαντικού ύψους και να τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα εκτέλεσης κάθε τέτοιας συναλλαγής. Ειδικότερα σε περίπτωση αιτήματος από πελάτη ανάληψης ποσού μεγαλύτερου των €250.000 σε μετρητά, τα χρήματα συνιστάται να αποδίδονται μέσω έκδοσης τραπεζικής επιταγής ή εντολής πληρωμής σε τραπεζικό λογαριασμό, εκτός αν συντρέχουν ειδικοί και επαρκώς τεκμηριωμένοι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την ανάληψη σε μετρητά.⁹⁶

Όσον αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζονται μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας σύμφωνα και με το άρθρο 17 του Νόμου, η απόφαση 281 δεν προσθέτει κάποια νέα περίπτωση αλλά διευκρινίζει μόνο ότι στις συγκεκριμένες περιπτώσεις δεν εφαρμόζονται απλουστευμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας όταν υπάρχει υποψία για ξέπλυμα χρήματος ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.⁹⁷

4.5 Εφαρμογή της δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη

Σύμφωνα και με το άρθρο 23 του Νόμου, κάθε πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να βασίζεται σε τρίτα μέρη για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου, επισημαίνοντας όμως ότι η τελική ευθύνη φέρει το πιστωτικό ίδρυμα το οποίο βασίζεται σε τρίτο μέρος.

Η απόφαση 281 εξειδικεύει τα όσα αναφέροντα στο Νόμο διευκρινίζοντας ότι το τρίτο μέρος πρέπει να έχει ως πελάτη αυτόν που συστήνει στο πιστωτικό ίδρυμα και να εφαρμόζει μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και μέτρα φύλαξης αρχείων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην απόφαση, ή αντίστοιχη απόφαση χώρας-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τρίτης χώρας με ισοδύναμο καθεστώς εποπτείας. Σε κάθε περίπτωση το πιστωτικό ίδρυμα εξακριβώνει ότι το τρίτο μέρος υπόκειται σε καθεστώς αδειοδότησης βάσει νόμου στη χώρα σύστασής/προέλευσής του και σε εποπτεία για το σκοπό της συμμόρφωσής του με τις διατάξεις ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.⁹⁸

Επιπλέον, η απόφαση 281 ορίζει ότι το πιστωτικό ίδρυμα μεριμνά για τη λήψη απευθείας από τον πελάτη ή τον πραγματικό δικαιούχο ή και τρίτες πηγές όποιων πρόσθετων στοιχείων και πληροφοριών απαιτούνται για τη

⁹⁶ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 5.16

⁹⁷ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 5.17

⁹⁸ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 6.1

διαμόρφωση και επικαιροποίηση του οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ του, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου.

4.6 Τήρηση αρχείου

Στο κεφάλαιο ΣΤ' του Νόμου αναφέρονται οι υποχρεώσεις φύλαξης αρχείων και στοιχείων των υπόχρεων προσώπων (συμπεριλαμβανομένων και των πιστωτικών ιδρυμάτων).

Η απόφαση 281 περιλαμβάνει τις υποχρεώσεις που ορίζει και ο Νόμος και τον συμπληρώνει αναφέροντας πιο αναλυτικά τις πληροφορίες που απαιτείται να αναπαράγει άμεσα κάθε πιστωτικό ίδρυμα προκειμένου να ανταποκρίνεται χωρίς καθυστέρηση σε αίτημα της Επιτροπής Καταπολέμησης ή άλλης αρμόδιας αρχής, μέσω υιοθέτησης σχετικών διαδικασιών και συστημάτων αρχειοθέτησης.

4.7 Εντοπισμός, χειρισμός και αναφορά ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών

Κάθε πιστωτικό ίδρυμα εξετάζει κάθε ύποπτη ή ασυνήθης συναλλαγή που συνδέεται με ξέπλυμα χρήματος ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ποια συναλλαγή θεωρείται ύποπτη ή ασυνήθης, αναφέρεται αντίστοιχα στις παραγράφους 13 και 14 του άρθρου 4 του Νόμου.⁹⁹

Με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος και προκειμένου τα πιστωτικά ιδρύματα να αναγνωρίζουν ευκολότερα τις ύποπτες / ασυνήθεις συναλλαγές, καθορίστηκε ενδεικτική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών και δραστηριοτήτων (Συνεδρίαση ΕΤΠΘ 285/09.07.2009).

Η απόφαση 281, διευκρινίζει ότι η υποχρέωση του πιστωτικού ιδρύματος να υποβάλλει αναφορά ασυνήθους ή ύποπτης συναλλαγής στην Επιτροπή Καταπολέμησης συμπεριλαμβάνει και την περίπτωση που έγινε απόπειρα να εκτελεσθεί τέτοια συναλλαγή αλλά τελικά δεν ολοκληρώθηκε.

Επιπρόσθετα, στην απόφαση 281 περιγράφονται πιο αναλυτικά τα στάδια που προηγούνται της υποβολής αναφοράς ασυνήθους ή ύποπτης συναλλαγής προς την Επιτροπή Καταπολέμησης και εξειδικεύονται οι πληροφορίες που απαιτείται να περιλαμβάνει μια αναφορά ασυνήθους ή ύποπτης συναλλαγής που υποβάλλεται στο Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος.

⁹⁹ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 8.1

Ο Νόμος στα άρθρα 31 και 32 ορίζει την έννοια της απαγόρευσης γνωστοποίησης καθώς και τις σχετικές εξαιρέσεις, ενώ η απόφαση 281 τον συμπληρώνει αναφέροντας ότι σε περίπτωση που πιστωτικό ίδρυμα αποφασίσει τη διακοπή επιχειρηματικής σχέσης με πελάτη, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στην επικοινωνία μαζί του καθώς δεν πρέπει να του αποκαλυφθεί ο λόγος της διακοπής.

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στο άρθρο 30 του Νόμου «Μέτρα προστασίας των αναφερόντων», η απόφαση 281 ορίζει τα μέτρα προστασίας που λαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα.¹⁰⁰

Τέλος, ορίζονται με σαφήνεια τα αρχεία που απαιτείται να τηρούν τα καταστήματα ή οι υπηρεσιακές μονάδες του πιστωτικού ιδρύματος αλλά και το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος σε σχέση με τις αναφορές ύποπτων / ασυνήθων συναλλαγών.¹⁰¹

4.8 Διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας

Στην απόφαση 281 εξειδικεύονται οι διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας που ακολουθεί το εκάστοτε πιστωτικό ίδρυμα, που αναφέρονται στο άρθρο 41 του Νόμου.

Οι πιο σημαντικές διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας που περιλαμβάνονται στην απόφαση 281 είναι οι εξής:

- Η Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης προβαίνει σε εξειδικευμένους ελέγχους σχετικά με την αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας λειτουργίας του συστήματος πρόληψης ΞΧ και ΧΤ,
- Η Ειδική Υπηρεσία του Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους παρακολουθεί και αξιολογεί την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής και διαδικασιών για την πρόληψη και καταστολή ΞΧ και ΧΤ,¹⁰²
- Διασφαλίζεται ότι όλοι οι υπάλληλοι του πιστωτικού ιδρύματος γνωρίζουν το άτομο στο οποίο θα υποβάλλουν αναφορές ύποπτων / ασυνήθων συναλλαγών και ότι υπάρχει ευκρινής και σύντομη διαδικασία διαβίβασης τέτοιων αναφορών.¹⁰³

¹⁰⁰ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 8.5

¹⁰¹ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 8.6

¹⁰² Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 9.2

¹⁰³ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 9.1

4.9 Εκπαίδευση και επιμόρφωση προσωπικού

Η απόφαση 281 εξειδικεύει το περιεχόμενο του άρθρου 42 σχετικά με την εκπαίδευση του προσωπικού του πιστωτικού ιδρύματος σε θέματα καταπολέμησης ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.¹⁰⁴

4.10 Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων

Στην απόφαση 281 παρουσιάζονται οι κυριότερες υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που απορρέουν από τον Κανονισμό (ΚΕ) 1781/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου του 2006 «περί των πληροφοριών για τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών».

Συνοψίζοντας, κάθε πιστωτικό ίδρυμα απαιτείται να:

- Εξασφαλίζει ότι οι μεταφορές χρηματικών ποσών συνοδεύονται από πλήρη στοιχεία για τον πληρωτή,
- Σε περίπτωση που κάποιο μήνυμα (εισερχόμενης μεταφοράς κεφαλαίων) περιλαμβάνει ελλιπείς πληροφορίες σχετικά με τον πληρωτή, είτε να απορρίπτει την μεταφορά, είτε να απαιτεί πλήρεις πληροφορίες,¹⁰⁵
- Στην περίπτωση κατά την οποία συγκεκριμένος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών συστηματικά δεν παρέχει τις απαιτούμενες πληροφορίες, να ενημερώνει την Επιτροπή Καταπολέμησης και την Τράπεζα της Ελλάδος,¹⁰⁶
- Αξιολογεί περαιτέρω αν η ύπαρξη ελλিপών πληροφοριών σχετικά με τον πληρωτή συνιστά ένδειξη ύποπτης συναλλαγής, η οποία πρέπει να αναφερθεί στην Επιτροπή Καταπολέμησης.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 10.2

¹⁰⁵ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 11.2.4

¹⁰⁶ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 11.2.5

¹⁰⁷ Απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, παράγραφος 11.2.6

4.11 Σύνοψη-Συμπεράσματα

Οι απαιτήσεις της απόφασης 281, δημιουργούν έντονο προβληματισμό στα πιστωτικά ιδρύματα καθώς όπως διαφαίνεται η συμμόρφωση τους με τις συγκεκριμένες απαιτήσεις είναι μια εξαιρετικά δαπανηρή διαδικασία ειδικά για ένα πιστωτικό ίδρυμα μικρού μεγέθους. Πέραν από το χρηματικό κόστος προκειμένου να αγοραστούν και να εγκατασταθούν τα πληροφοριακά συστήματα που απαιτούνται ή για την επαρκή στελέχωση της ειδικής υπηρεσίας για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η συμμόρφωση με τις κανονιστικές υποχρεώσεις, απαιτεί και πολύ χρόνο.

Η εφαρμογή των απαιτήσεων της απόφασης 281, δημιουργεί προβλήματα και ανησυχία τα πιστωτικά για τον λόγο ότι υπάρχει περίπτωση πελάτες του πιστωτικού ιδρύματος να δυσανεπιστηθούν από τις αυστηρότερες διαδικασίες ελέγχου και εφαρμόζει και να προτιμήσουν να συνεργαστούν με κάποιο άλλο πιστωτικό ίδρυμα που πιθανόν να έχει λάβει την επιχειρηματική απόφαση να μην εφαρμόσει τις απαιτήσεις της 281 αναλαμβάνοντας τον κίνδυνο να πληρώσουν πρόστιμο σε περίπτωση ελέγχου από τις εποπτικές αρχές. Τα πρόστιμα που έχουν επιβληθεί έως σήμερα δεν είναι τόσο υψηλά, επομένως φαίνεται δικαιολογημένη η παραπάνω απόφαση από ένα πιστωτικό ίδρυμα του οποίου η στρατηγική είναι μόνο η αύξηση της κερδοφορίας του και δεν ενδιαφέρεται για μια ενδεχόμενη προσβολή της φήμης και του κύρους του από κάποιο επιβληθέν πρόστιμο.

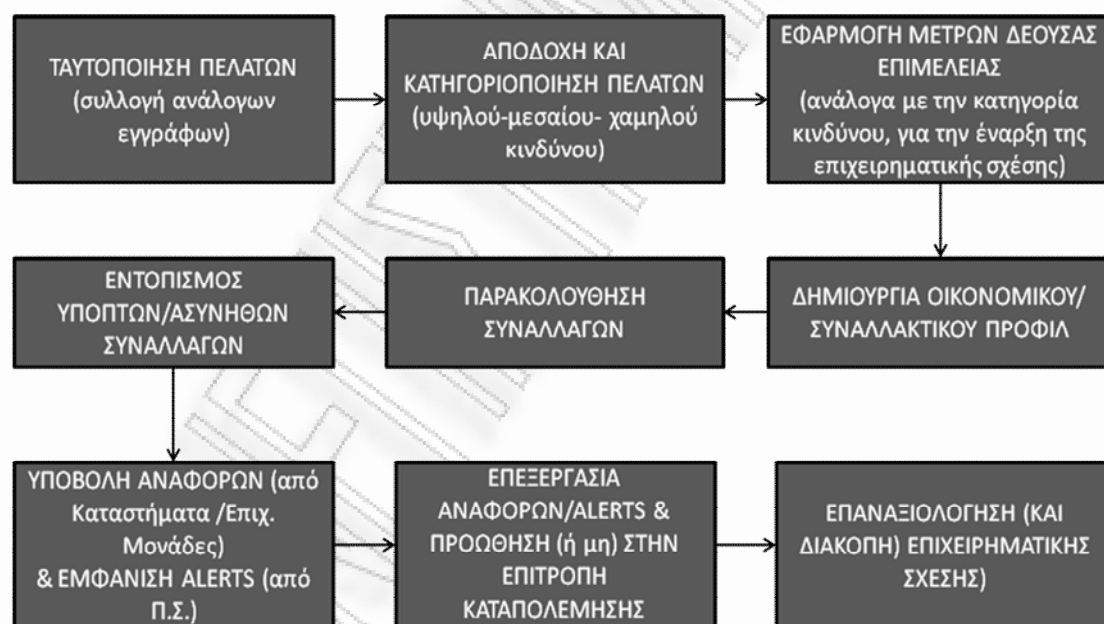
Επιπρόσθετα, αρκετά σημεία της απόφασης 281 δεν είναι σαφώς καθορισμένα, δημιουργώντας σύγχυση στα πιστωτικά ιδρύματα και τα αρμόδια στελέχη τους σχετικά με το πώς θα εφαρμοστούν και ποια θα είναι η χρησιμότητά τους. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η απαίτηση της απόφασης 281 για την δημιουργία οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ του πελάτη. Σύμφωνα με την απόφαση 281, για την δημιουργία του οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ ενός πελάτη απαιτείται η προβλεπόμενη κίνηση του λογαριασμού, τα είδη των συναλλαγών που είναι πιθανό να γίνουν, ο σκοπός για τον οποίο ανοίγεται ο λογαριασμός, η αναμενόμενη πηγή των κεφαλαίων που θα πιστώνονται στο λογαριασμό, ο αναμενόμενος προορισμός εξερχόμενων εμβασμάτων ή πληρωμών και το μέγεθος και οι πηγές των περιουσιακών στοιχείων και των εισοδημάτων του πελάτη.

Για να συγκεντρωθούν όλες οι παραπάνω πληροφορίες ως μόνη λύση φαίνεται να ερωτάται σχετικά ο πελάτης κατά την έναρξη της επιχειρηματικής του σχέσης με το πιστωτικό ίδρυμα (προσκομίζοντας και αντίστοιχα αποδεικτικά έγγραφα). Η λύση αυτή όμως θα δημιουργήσει διαμαρτυρίες από τους πελάτες καθώς πέραν ότι πρόκειται για μια αρκετά χρονοβόρο

διαδικασία, είναι και αντίθετη με τον τρόπο που λειτουργούσε έως σήμερα το πιστωτικό σύστημα στην Ελλάδα (δεν ήταν τόσο αυστηρό και βασιζόταν στις διαπροσωπικές σχέσεις με τους πελάτες). Αλλά ακόμα και εάν κάποιο πιστωτικό ίδρυμα αποφασίσει να υιοθετήσει μια τέτοια διαδικασία συλλογής των παραπάνω στοιχείων και οι πελάτες είναι δεκτικοί να τα παράσχουν, και πάλι ανακύπτει το πρόβλημα της επικαιροποίησης των στοιχείων αυτών ανά τακτά χρονικά διαστήματα προκειμένου να αντικατοπτρίζουν την πραγματική εικόνα του κάθε πελάτη.

Η απόκτηση πλήρους και αντιπροσωπευτικής εικόνας του οικονομικού συναλλακτικού προφίλ κάθε πελάτη είναι πολύ σημαντική καθώς σύμφωνα με την απόφαση 281, ο εντοπισμός αποκλίσεων από το οικονομικό / προφίλ του πελάτη είναι παράγοντας που αυξάνει την επικινδυνότητα του πελάτη (τον καθιστά υψηλού κινδύνου πελάτη) και αποτελεί ένδειξη ύποπτης / ασυνήθους συμπεριφοράς.

Μια απεικόνιση των εργασιών ενός πιστωτικού ιδρύματος προκειμένου να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις της 281, συμβάλλει στην κατανόηση της πολυπλοκότητας και της δυσκολίας της αποτελεσματικής εφαρμογής τους.

Συνοψίζοντας, οι απαιτήσεις της απόφασης 281 που προκαλούν την μεγαλύτερη δυσκολία στα πιστωτικά ιδρύματα ως προς την εφαρμογή τους είναι οι παρακάτω:

- Η άσκηση των μέτρων δέουσας επιμέλειας και ειδικά η συλλογή των απαιτούμενων εγγράφων πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας των πελατών,
- Η δημιουργία του οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ κάθε πελάτη,

- Ο εντοπισμός αποκλίσεων από το οικονομικό / συναλλακτικό προφίλ του πελάτη μέσω παρακολούθησης των συναλλαγών του,
- Η κατηγοριοποίηση των υφιστάμενων πελατών σε βαθμίδες κινδύνου (και η συλλογή των απαιτούμενων εγγράφων ταυτοποίησης όπου δεν υπάρχουν),
- Η επαναξιολόγηση των πελατών σχετικά με την κατηγοριοποίηση με βάση τον κίνδυνο (τουλάχιστον ετησίως για υψηλού κινδύνου πελάτες),
- Ο τρόπος επικοινωνίας με τον πελάτη με τον οποίο αποφασίστηκε να διακοπεί η επιχειρηματική σχέση,
- Η επεξεργασία των ηλεκτρονικών συναγερμών (alerts) που παράγονται από τα πληροφοριακά συστήματα σχετικά με ύποπτες / ασυνήθεις συναλλαγές,
- Η απόκτηση και αποτελεσματική λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων που να καλύπτουν πλήρως τις απαιτήσεις της απόφασης 281, και
- Η τήρηση του αρχείου για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα.

5. ΠΟΙΝΕΣ – ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Ο ΝΟΜΟΣ 3691/2008

5.1 Ποινικές Κυρώσεις

Οι ποινικές κυρώσεις που προβλέπει ο Νόμος¹⁰⁸, είναι οι κάτωθι:

- Ο **υπαίτιος** πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (εφεξής «υπαίτιος») τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και με χρηματική ποινή από είκοσι χιλιάδες (20.000) Ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) Ευρώ.
- Ο υπαίτιος που είναι **υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου** τιμωρείται με κάθειρξη και με χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) Ευρώ έως ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) Ευρώ. Οι ίδιες κυρώσεις προβλέπονται και στην περίπτωση που το βασικό αδίκημα περιλαμβάνεται στα αδικήματα της παθητικής δωροδοκίας, της ενεργητικής δωροδοκίας και της δωροδοκίας δικαστή, ακόμη και αν για αυτά προβλέπεται ποινή φυλάκισης.
- Ο υπαίτιος των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000) Ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) Ευρώ, αν ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες **κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή είναι υπότροπος ή έδρασε για λογαριασμό, προς όφελος ή εντός των πλαισίων εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας.**
- Με φυλάκιση μέχρι δύο ετών τιμωρείται ο **υπάλληλος του υπόχρεου νομικού προσώπου ή όποιο άλλο υπόχρεο προς αναφορά ύποπτων συναλλαγών πρόσωπο παραλείπει από πρόθεση να αναφέρει αρμοδίως ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία, κατά παράβαση των σχετικών νομοθετικών, διοικητικών ή κανονιστικών διατάξεων και κανόνων, εφόσον για την πράξη του δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή από άλλες διατάξεις.**

Σύμφωνα με τον Νόμο, η ποινική ευθύνη για το βασικό αδίκημα δεν αποκλείει την τιμωρία των υπαιτίων (αυτουργού και συμμετοχών) για τις πράξεις που προαναφέρθηκαν, εφόσον τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των

¹⁰⁸ Νόμος 3691/2008, άρθρο 45

πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι διαφορετικά από εκείνα του βασικού αδικήματος, και ειδικότερα προβλέπονται τα εξής:

- Αν η προβλεπόμενη ποινή για το βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση, ο υπαίτιος αυτού τιμωρείται για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) Ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) Ευρώ. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων, που δεν είναι συμμετοχος στη διάπραξη του βασικού αδικήματος, εφόσον είναι συγγενής εξ αίματος ή εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή ή εκ πλαγίου μέχρι και του β' βαθμού ή σύζυγος, θετός γονέας ή θετό τέκνο του υπαιτίου του βασικού αδικήματος. Ωστόσο, αν εχώρησε καταδίκη του υπαιτίου για βασικό αδίκημα, η τυχόν ποινή κατ' αυτού ή τρίτου για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από το ίδιο βασικό αδίκημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για την τέλεση του βασικού αδικήματος.
- .Αν η προβλεπόμενη ποινή για βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση και τα προκύψαντα έσοδα δεν υπερβαίνουν το ποσόν των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) Ευρώ, η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι φυλάκιση έως δύο ετών. Αν στην περίπτωση αυτή, το πρόσωπο του υπαιτίου του βασικού αδικήματος ή τρίτου ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή είναι υπότροπος ή έδρασε για λογαριασμό, προς όφελος ή εντός των πλαισίων εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας, η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων είναι φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) Ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) Ευρώ.¹⁰⁹

Είναι αξιοσημείωτο ότι ο Νόμος ορίζει ότι η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα, ενώ στις περιπτώσεις εξάλειψης του αξιόποινου λόγω του ότι η πράξη κατέστη ανέγκλητη ή απαλλαγής του υπαιτίου από την ποινή λόγω ικανοποίησης του ζημιωθέντος για το βασικό αδίκημα, για το οποίο προβλέπεται ότι η ικανοποίηση του ζημιωθέντος επιφέρει αυτό το

---

¹⁰⁹ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

αποτέλεσμα, αίρεται το αξιόποιο ή απαλλάσσεται αντίστοιχα ο υπαίτιος από την ποινή και για τις συναφείς πράξεις νομιμοποίησης εσόδων.¹¹⁰

5.2 Περιοριστικά μέτρα

5.2.1 Δήμευση περιουσιακών στοιχείων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου, με την καταδικαστική απόφαση τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν προϊόν βασικού αδικήματος ή των αδικημάτων του Νόμου ή που αποκτήθηκαν αμέσως ή εμμέσως από προϊόν τέτοιων αδικημάτων ή τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ή προορίζονταν να χρησιμοποιηθούν προς τέλεση αυτών των αδικημάτων, κατάσχονται και, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση αποδόσεως τους στον ιδιοκτήτη, δημεύονται υποχρεωτικά. Η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν τα περιουσιακά στοιχεία ή μέσα ανήκουν σε τρίτο, εφόσον αυτός τελούσε εν γνώσει του βασικού αδικήματος ή των αδικημάτων του Νόμου κατά το χρόνο κτήσεως αυτών. Οι κυρώσεις αυτές ισχύουν και σε περίπτωση απόπειρας των ανωτέρω αδικημάτων.¹¹¹

Σε περίπτωση που η περιουσία ή το προϊόν δεν υπάρχει πλέον, δεν έχει βρεθεί ή δεν είναι δυνατόν να κατασχεθεί, κατάσχονται και δημεύονται περιουσιακά στοιχεία ίσης αξίας προς εκείνη της προαναφερθείσας περιουσίας ή του προϊόντος κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης, όπως την προσδιορίζει το δικαστήριο. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει και χρηματική ποινή μέχρι του ποσού της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος, αν κρίνει ότι δεν υπάρχουν πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία προς δήμευση ή τα υπάρχοντα υπολείπονται της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος.¹¹²

5.2.2 Απαγορεύσεις

Όταν διεξάγεται τακτική ανάκριση για τα αδικήματα του Νόμου ο ανακριτής δύναται, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, να απαγορεύσει την κίνηση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται

¹¹⁰ Μ. Καϊάφα – Γκμπάντι, «Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Βασικά χαρακτηριστικά του Νόμου 3691/2008 και δικαιοκρατικά όρια», Ποινικά Χρονικά, 2008

¹¹¹ Γιώργος Δημήτριάδης, «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων» Ποινικά Χρονικά 2008

¹¹² Νόμος 3691/2008, άρθρο 46, παράγραφος 2

σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από τέλεση τέτοιων αδικημάτων. Το ίδιο ισχύει και όταν διεξάγεται ανάκριση για τα βασικά αδικήματα και υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από την τέλεση του ανωτέρω αδικήματος ή που υπόκεινται σε δήμευση.

Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης, η απαγόρευση της κίνησης των λογαριασμών, τίτλων, χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή του ανοίγματος των θυρίδων μπορεί να διαταχθεί από το δικαστικό συμβούλιο.

Επισημαίνεται ότι η προαναφερόμενη απαγόρευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της επίδοσης στο πιστωτικό ίδρυμα ή στο χρηματοπιστωτικό οργανισμό της διάταξης του ανακριτή ή του βουλεύματος. Από εκείνη τη χρονική στιγμή, απαγορεύεται το άνοιγμα της θυρίδας και είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου τυχόν εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό ή εκποίηση τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων.¹¹³

Διευθυντικό στέλεχος ή υπάλληλος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, που παραβαίνει με πρόθεση τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών καθώς και με χρηματική ποινή.¹¹⁴

Στην περίπτωση που διεξάγεται από την Επιτροπή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες έρευνα ή ποινική προκαταρκτική εξέταση, η απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών, τίτλων, χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή το άνοιγμα θυρίδων ή η απαγόρευση μεταβίβασης ή εκποίησης οποιουδήποτε άλλου περιουσιακού στοιχείου μπορεί να διαταχθεί σε επείγουσες περιπτώσεις από τον Πρόεδρο ή το μέλος της Επιτροπής που επιβλέπει την έρευνα στην πρώτη περίπτωση και από τον Πρόεδρο στη δεύτερη περίπτωση.

Και στις δύο περιπτώσεις τα σχετικά με τη δέσμευση στοιχεία μαζί με το φάκελο της υπόθεσης διαβιβάζονται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Η διαβίβαση των πιο πάνω στοιχείων στον εισαγγελέα δεν παρακωλύει τη συνέχιση της έρευνας από την Επιτροπή. Στις παραπάνω

¹¹³ Γιώργος Δημήτριάδης, «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων» Ποινικά Χρονικά 2008

¹¹⁴ Νόμος 3691/2008, άρθρο 48, παράγραφος 2

περιπτώσεις, μετά την έκδοση τελεσίδικου βουλεύματος επί της αιτήσεως για άρση της δεσμεύσεως, ο εισαγγελέας εάν κρίνει ότι η έρευνα της υπόθεσης δεν έχει ολοκληρωθεί μπορεί είτε να επιστρέψει τη δικογραφία στην Επιτροπή είτε να συνεχίσει ο ίδιος την έρευνα.¹¹⁵

5.3 Αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου

Το Δημόσιο δύναται, ύστερα από γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, να αξιώσει ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων από τον αμετακλήτως καταδικασμένο σε ποινή καθείρξεως για τα αδικήματα του Νόμου, κάθε άλλη περιουσία που αυτός έχει αποκτήσει από άλλο αδίκημα του Νόμου έστω και αν δεν ασκήθηκε για το αδίκημα αυτό δίωξη, λόγω θανάτου του υπαιτίου, ή η δίωξη που ασκήθηκε έπαυσε οριστικά ή κηρύχθηκε απαράδεκτη.¹¹⁶

Επισημαίνεται ότι εφόσον η περιουσία μεταβιβάστηκε σε τρίτο, ο καταδικασμένος υποχρεούται σε αποζημίωση ίση με την αξία της κατά το χρόνο συζητήσεως της αγωγής.

5.4 Κυρώσεις από διεθνείς οργανισμούς

Όταν για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας επιβάλλεται η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων κρατών, νομικών προσώπων ή νομικών σχημάτων και φυσικών προσώπων με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των οργάνων του ή με Κανονισμούς και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ακολουθούνται τα εξής:

- Οι σχετικές αποφάσεις και Κανονισμοί διαβιβάζονται άμεσα, μετά την έκδοσή τους, από τα Υπουργεία Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών, στην Επιτροπή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.
- Η Επιτροπή ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς για τις ανωτέρω αποφάσεις και Κανονισμούς και ζητεί επισταμένη έρευνα για τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων πάσης φύσεως των αναφερόμενων φυσικών και νομικών προσώπων.

¹¹⁵ Νόμος 3691/2008, άρθρο 48, παράγραφος 4

¹¹⁶ Νόμος 3691/2008, άρθρο 47

- Η Επιτροπή δύναται να διαβιβάσει τις σχετικές πληροφορίες και σε άλλα υπόχρεα πρόσωπα του Νόμου, αν εκτιμά ότι είναι πιθανόν να εντοπίσουν σχετικά περιουσιακά στοιχεία.
- Όταν η Επιτροπή πληροφορηθεί την ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων, ενημερώνει άμεσα τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Πολιτικής) παρέχοντας κάθε σχετική πληροφορία.
- Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών επιβάλλει με απόφαση του τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των κατονομαζόμενων στις παραπάνω αποφάσεις και Κανονισμούς φυσικών και νομικών προσώπων, την απαγόρευση κίνησης λογαριασμών και του ανοίγματος τραπεζικών θυρίδων, την απαγόρευση παροχής χρηματοπιστωτικών ή επενδυτικών υπηρεσιών στα πρόσωπα αυτά και κάθε άλλο προβλεπόμενο στις αποφάσεις και τους Κανονισμούς μέτρο. Η απόφαση αυτή επιδίδεται στα παραπάνω πρόσωπα.
- Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να χορηγήσει - κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερόμενων προσώπων - ειδική άδεια για την αποδέσμευση ή χρησιμοποίηση του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων που δεσμεύθηκαν, για τους λόγους και με τη διαδικασία που αναφέρονται στις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. ή στους Κανονισμούς του Συμβουλίου της Ε.Ε.¹¹⁷

5.5 Ευθύνη νομικών προσώπων

Αν κάποια από τα οριζόμενα ως αδικήματα από τον Νόμο πραγματοποιούνται με σκοπό να προσπορίσουν περιουσιακό όφελος σε νομικό πρόσωπο και εφόσον ένα ή περισσότερα από τα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκηση ή διαχειρίζονται υποθέσεις τους γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι το όφελος προέκυψε από τέτοια πράξη, επιβάλλονται στο νομικό πρόσωπο, σωρευτικά ή διαζευκτικά, μετά από προηγούμενη κλήτευση των υπευθύνων προς παροχή εξηγήσεων προ δέκα τουλάχιστον ημερών, προβλέπονται οι ακόλουθες κυρώσεις:

- Αν πρόκειται για υπόχρεο νομικό πρόσωπο ή εισηγμένη σε οργανωμένη αγορά εταιρεία, με απόφαση της αρμόδιας αρχής επιβάλλονται:
  - διοικητικό πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) Ευρώ μέχρι τρία εκατομμύρια (3.000.000) Ευρώ, το οποίο προσαυξάνεται από το προκύψαν όφελος,

¹¹⁷ Νόμος 3891/2008, άρθρο 49

- οριστική ή προσωρινή για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δύο έτη ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας,
- απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, για το ίδιο χρονικό διάστημα,
- οριστικός ή προσωρινός για το ίδιο χρονικό διάστημα αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, αναθέσεις έργων και υπηρεσιών, προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα.¹¹⁸

Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είναι αρμόδια αρχή για την επιβολή των ως άνω κυρώσεων σε εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά εταιρείες που δεν εποπτεύονται από άλλες αρμόδιες αρχές του άρθρου 6.

- Αν πρόκειται για άλλο μη υπόχρεο νομικό πρόσωπο, με κοινή απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού επιβάλλονται:
  - διοικητικό πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) Ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) Ευρώ, το οποίο προσαυξάνεται με το τυχόν προκύψαν όφελος,
  - οριστική ή προσωρινή για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δύο έτη ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας,
  - απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, για το ίδιο χρονικό διάστημα,
  - οριστικός ή προσωρινός για το ίδιο χρονικό διάστημα αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, αναθέσεις έργων και υπηρεσιών, προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα.

Εφόσον τα κατά την προηγούμενη παράγραφο πρόσωπα αγνοούσαν από αμέλεια την προέλευση της παράνομης περιουσίας ή του οφέλους, επιβάλλονται ηπιότερες κυρώσεις.

Επισημαίνεται ότι η εφαρμογή των παραπάνω κυρώσεων είναι ανεξάρτητη και δεν επηρεάζει την αστική, πειθαρχική ή ποινική ευθύνη των προσώπων που ασκούν διοίκηση ή διαχειρίζονται κεφάλαια ή υποθέσεις των νομικών προσώπων. Επιπλέον, οι κυρώσεις αυτές επιβάλλονται, εκτός αν με άλλες

¹¹⁸ Νόμος 3691/2008, άρθρο 51, παράγραφος 1

διατάξεις προβλέπονται βαρύτερες κυρώσεις κατά των νομικών προσώπων.¹¹⁹

---

¹¹⁹ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

5.6 Διοικητικές κυρώσεις

Με αποφάσεις των αρμοδίων αρχών που εποπτεύουν τις εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα, επιβάλλονται στις εταιρείες που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του Νόμου, του Κανονισμού 1781/2006/ΕΚ και των κανονιστικών αποφάσεων, σωρευτικά ή διαζευκτικά, είτε η λήψη συγκεκριμένων διορθωτικών μέτρων εντός τακτού χρονικού διαστήματος είτε μία ή περισσότερες από τις κατωτέρω κυρώσεις:

- πρόστιμο κατά της εταιρείας από τριάντα χιλιάδες (30.000) Ευρώ μέχρι δύο εκατομμύρια (2.000.000) Ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής από πενήντα χιλιάδες (50.000) μέχρι τρία εκατομμύρια (3.000.000) Ευρώ,
- πρόστιμο από δέκα χιλιάδες (10.000) Ευρώ μέχρι τριακόσιες χιλιάδες (300.000) Ευρώ κατά των μελών του διοικητικού συμβουλίου, του διευθύνοντος συμβούλου, διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων της εταιρείας, υπαίτιων για τις παραβάσεις ή ασκούντων ανεπαρκή έλεγχο και εποπτεία επί των υπηρεσιών, υπαλλήλων και δραστηριοτήτων της εταιρείας· σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) Ευρώ μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) Ευρώ,
- απομάκρυνση από τη θέση τους για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, μελών του διοικητικού συμβουλίου, του διευθύνοντος συμβούλου, διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων και απαγόρευση ανάληψης άλλης σημαντικής θέσης,
- απαγόρευση της άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων της εταιρείας, της ίδρυσης νέων υποκαταστημάτων στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα ή της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου,
- σε περίπτωση σοβαρών ή/και επανειλημμένων παραβάσεων, αναστολή της άδειας λειτουργίας της εταιρείας για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ή ανάκληση της άδειας λειτουργίας.¹²⁰

Οι παραπάνω κυρώσεις είναι ανεξάρτητες από τις κυρώσεις που περιγράφηκαν στην προηγούμενη παράγραφο σχετικά με την ευθύνη των νομικών προσώπων. Οι κυρώσεις αυτές αιτιολογούνται και δημοσιοποιούνται εφόσον η δημοσιοποίηση τους δεν είναι πιθανό να προκαλέσει δυσανάλογη ζημία στο νομικό πρόσωπο στο οποίο επιβάλλεται η κύρωση.¹²¹

¹²⁰ Νόμος 3691/2008, άρθρο 52, παράγραφος 1

¹²¹ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3691/2008

Ο Νόμος 3691/2008, όπως προαναφέρθηκε, δημιουργήθηκε προκειμένου να ενσωματώσει τόσο τις συστάσεις της F.A.T.F. όσο και την Τρίτη Κοινοτική Οδηγία. Σύμφωνα μάλιστα με την αιτιολογική έκθεση του Νόμου βασική επιδίωξη είναι η αναβάθμιση των εν γένει μηχανισμών της χώρας μας για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και η προστασία της ακεραιότητας και της φήμης του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τα ανωτέρω αδικήματα.¹²²

Ωστόσο, οι συνεχείς τα τελευταία χρόνια τροποποιήσεις στην διεθνή και κατά συνέπεια εθνική νομοθεσία και οι εντοπισμένες νομοθετικές αδυναμίες δημιουργούν ανησυχία για το εάν τελικά ο Νόμος και γενικά το κανονιστικό πλαίσιο για την καταπολέμηση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, εξυπηρετεί τους σκοπούς για τους θεσπίστηκε αλλά δημιουργεί πολύ αυστηρούς κανόνες και παρεμβαίνει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα χωρίς να επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα και να προστατεύσει την κοινωνία από τέτοιες μορφές εγκληματικότητας.

Επιπλέον, η προφανής ανάγκη του χρηματοπιστωτικού τομέα για οικονομική ρευστότητα, δεν αποκλείεται να αποτελέσει την απαρχή άμβλυνσης αυτού του ασφυκτικού συστήματος χειραγώγησης των εθνικών νομοθεσιών (μεταξύ των οποίων και του ελληνικού) από εξωεθνικές πηγές εξουσίας. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο δύναται να επιβεβαιώσει την αντίληψη ότι η επίκληση της διεθνούς ασφάλειας ήταν ένα πρόσχημα.¹²³

Ο Νόμος λοιπόν θέτοντας πολύ αυστηρούς κανονισμούς στα υπόχρεα κατ' αυτόν πρόσωπα και σε κάποιες περιπτώσεις μη δίνοντας σαφείς κατευθύνσεις για την εφαρμογή των απαιτήσεων του, δημιουργεί αρκετά προβλήματα. Επιπλέον, κάποιες διατάξεις του Νόμου δημιουργούν έντονο προβληματισμό και διαφωνίες στο νομικό κόσμο, ενώ ορισμένες από τις νέες ρυθμίσεις δίνουν την εντύπωση ότι η δημιουργία του Νόμου λόγω της ανάγκης ενσωμάτωσης της Τρίτης Οδηγίας ήταν ένα πρόσχημα για την

¹²² Γιώργος Δημήτριντας, «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων», Ποινικά Χρονικά 2008.

¹²³ Γιώργος Δημήτριντας, «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων», Ποινικά Χρονικά 2008.

εισαγωγή δρακόντειων διατάξεων και κυρώσεων παρά για κάλυψη υπαρκτών και αναγκαίων νομικών κενών.¹²⁴

Στη συνέχεια αυτού του κεφαλαίου θα αναπτυχθούν οι σημαντικότερες αδυναμίες του Νόμου.

---

¹²⁴ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008), Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

6.1 Προσδιορισμός ύποπτης / ασυνήθους συναλλαγής

Ένα από τα προβλήματα που δημιουργεί ο Νόμος στα υπόχρεα πρόσωπα είναι ότι δεν προσδιορίζει σαφώς την έννοια της ύποπτης ή ασυνήθους συναλλαγής. Επισημαίνεται ότι τα υπόχρεα πρόσωπα και οι υπάλληλοι τους έχουν ευθύνη να παρακολουθούν τις συναλλαγές των πελατών τους και να αναφέρουν στην Επιτροπή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας όποιες συναλλαγές δημιουργούν υπόνοια ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Σε περίπτωση μάλιστα που δεν αναφέρουν κάποια τέτοια συναλλαγή, μπορεί να υποστούν μάλιστα και αυστηρές κυρώσεις. Με την τυχόν μη συμμόρφωση στην εν λόγω ασαφή υποχρέωση, ο Νόμος συνδέει και ποινικές κυρώσεις έτσι ώστε να παραβιάζονται συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές.¹²⁵

Μια γενική και αόριστη πιθανολόγηση της ύποπτης συναλλαγής δεν αρκεί, αλλά πρέπει τα χαρακτηριστικά της συναλλαγής να δημιουργούν την υποψία ότι το αντικείμενο της συναλλαγής προέρχεται από προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα. Ο ορισμός του Νόμου σχετικά με την ύποπτη¹²⁶ και την ασυνήθη¹²⁷ συναλλαγή, είναι εμπειρικός και ασαφής, αφήνοντας πολλούς προβληματισμούς στα υπόχρεα πρόσωπα σχετικά με το πώς εντοπίζονται τέτοιες συναλλαγές.

Πρόσθετη δυσχέρεια στον ακριβή προσδιορισμό του περιεχομένου της εν λόγω υποχρέωσης αναγγελίας ύποπτης / ασυνήθους συναλλαγής δημιουργείται από τη χρήση ενός υποκειμενικού μεγέθους, στο βαθμό που το ύποπτο ή ασυνήθες μιας συναλλαγής κρίνεται πάντα με βάση την εκτίμηση του διενεργούντος τη συναλλαγή. Ωστόσο επισημαίνεται ότι σε ότι τουλάχιστον αφορά τις υποχρεώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος, το

¹²⁵ Οββαδίας Σ. Ναμίας, «Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος – Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία; Ένωση Ελληνικών Ποινολόγων Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

¹²⁶ «Η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες από τις οποίες εκτιμάται ότι προκύπτουν αποχρώσεις ενδείξεις ή υπόνοιες για πιθανή απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2 του παρόντος νόμου ή για εμπλοκή του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου σε εγκληματικές δραστηριότητες, με βάση την αξιολόγηση των στοιχείων της συναλλαγής (φύση της συναλλαγής, κατηγορία χρηματοπιστωτικού μέσου, συχνότητα, πολυπλοκότητα και ύψος της συναλλαγής, χρήση ή μη μετρητών) και του προσώπου (επάγγελμα, οικονομική επιφάνεια, συναλλακτική ή επιχειρηματική συμπεριφορά, φήμη, παρελθόν, επίπεδο διαφάνειας του νομικού προσώπου – πελάτη, άλλα σημαντικά χαρακτηριστικά).» Νόμος 3691/2008, Άρθρο 4, Παράγραφος 13.

¹²⁷ «Η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες που δεν συνάδουν με τη συναλλακτική, επιχειρηματική ή επαγγελματική συμπεριφορά του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια ή που δεν έχουν προφανή σκοπό ή κίνητρο οικονομικής, επαγγελματικής ή προσωπικής φύσεως.» Νόμος 3691/2008, Άρθρο 4, Παράγραφος 14.

πρόβλημα αυτό επιχειρείται να λυθεί με την προσπάθεια αντικειμενοποίησης της έννοιας των ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών με την δημιουργία μιας αναλυτικής εμπειρικά διαμορφωμένης τυπολογίας ύποπτων / ασυνήθων συναλλαγών (Απόφαση ΕΤΠΘ 285 / 9.7.2009) που παρέχει κάποια ασφαλή και αντικειμενικά κριτήρια διάγνωσης.

6.2 Παροχή πληροφοριών σε Αρχές

Με τις διατάξεις του Νόμου θεσπίζεται η υποχρέωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος προς παροχή πάσης φύσεως πληροφοριών προς την Αρμόδια Αρχή, τις δικαστικές και εισαγγελικές αρχές αρκεί κατά την κρίση των φορέων αυτών που αιτούνται τις πληροφορίες να πιθανολογείται σχέση μιας συναλλαγής με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Με την απαίτηση αυτή του Νόμου καταλύεται έναντι των Αρχών κάθε έννοια τραπεζικού απορρήτου ή προστασίας προσωπικών δεδομένων αρκεί να πιθανολογείται σχέση της συναλλαγής με ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.¹²⁸

Η συγκεκριμένη απαίτηση, δημιουργεί προβληματισμό στο χρηματοπιστωτικό σύστημα καθώς είναι κατανοητό πώς η εφαρμογή της θα προκαλέσει δυσαρέσκεια στους πελάτες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (έστω και εάν από το Νόμο προβλέπεται η απαγόρευση γνωστοποίησης στους πελάτες ότι ζητήθηκαν από τις Αρχές πληροφορίες για αυτούς).

6.3 Μη πραγματοποίηση συναλλαγών

Μία ακόμη υποχρέωση που θεσπίζει ο Νόμος και δημιουργεί προβληματισμό στα υπόχρεα για την εφαρμογή της πρόσωπα, είναι η υποχρέωση να μην πραγματοποιούνται συναλλαγές για τις οποίες υπάρχει γνώση ή βάσιμη υποψία ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Ο Νόμος δεν αντιμετωπίζει ικανοποιητικά πρακτικά ζητήματα που ανακύπτουν από την εν λόγω υποχρέωση. Συγκεκριμένα, ενώ θεσπίζεται η υποχρέωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος να μην πραγματοποιήσει τη συναλλαγή, από την άλλη μεριά το πιστωτικό ίδρυμα μένει νομοθετικά έκθετο στο ενδεχόμενο έγερσης αστικής αξίωσης εκ μέρους του πελάτη του οποίου η συναλλαγή δεν πραγματοποιήθηκε εάν μάλιστα υποτεθεί ότι η συναλλαγή τελικά δεν ήταν ύποπτη και εξαιτίας της μη πραγματοποίησης ή της καθυστέρησης του πιστωτικού ιδρύματος να την εκτελέσει ο πελάτης

¹²⁸ Οββαδίας Σ. Ναμίας, «Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος – Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία; Ένωση Ελληνικών Ποινολόγων Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

υπέστη περιουσιακή βλάβη.¹²⁹ Στην περίπτωση αυτή ο πελάτης ζητά την αποκατάσταση της βλάβης που υπέστη από το πιστωτικό ίδρυμα. Επομένως το πιστωτικό ίδρυμα είναι υπόλογο σε ενδεχόμενο αξίωσης αποζημίωσης, αλλά παράλληλα κινδυνεύει να προσβληθεί και η φήμη του.

Ένα ακόμη ζήτημα που ανακύπτει από την εν λόγω υποχρέωση άρνησης εκτέλεσης ύποπτων συναλλαγών, είναι το ότι η τήρηση αυτής της υποχρέωσης μπορεί να οδηγήσει σε παραβίαση της υποχρέωσης γνωστοποίησης της αναφορά στο πρόσωπο στο οποίο η αναγγελία αυτή αναφέρεται. Η παραβίαση αυτή προκύπτει καθώς η ανεξήγητη άρνηση μιας τράπεζας να εκτελέσει μια συναλλαγή από την οποία θα αποκόμιζε κέρδος ή η αιφνιδιαστική και χωρίς εμφανή λόγο διακοπή εκ μέρους της τράπεζας μιας συνεργασίας με έναν πελάτη, είναι φανερό ότι δημιουργεί υποψίες στον πελάτη ότι η τράπεζα τον θεωρεί ύποπτο για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και επομένως είναι πολύ πιθανό να τον έχει αναφέρει και στην αρμόδια Αρχή.

Ο προβληματισμός σχετικά με την εφαρμογή της εν λόγω υποχρέωσης γίνεται εντονότερος με την θέσπιση της εξαίρεσης¹³⁰ του χρηματοπιστωτικού συστήματος από αυτήν την υποχρέωση στην περίπτωση που η μη πραγματοποίηση της συναλλαγής είναι αδύνατη ή ενδέχεται να εμποδίσει τη δίωξη των πελατών, των πραγματικών δικαιούχων ή των προσώπων για λογαριασμό των οποίων ενεργούν οι πελάτες.

6.4 Ρόλος χρηματοπιστωτικού συστήματος

Από τις υποχρεώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος που απορρέουν από το Νόμο, γίνεται αντιληπτό ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα καλείται να διαδραματίσει τον ρόλο ενός βοηθητικού οργάνου του ανακριτικού φορέα (είτε πρόκειται για την Επιτροπή καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, είτε για τον τακτικό ανακριτή).

Βάσει του Νόμου, στο χρηματοπιστωτικό σύστημα δίνεται πολύ σημαντική και πρωτόγνωρη εξουσία αφού από τη μία ερευνά και συλλέγει στοιχεία και πληροφορίες προκειμένου να υπάρξει συμπέρασμα ως προς το ύποπτο ή το ασυνήθες μιας συναλλαγής και από την άλλη δύναται βάσει της υποκειμενικής κρίσης του εκάστοτε υπαλλήλου να αποφασίσει εάν η συναλλαγή συνδέεται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ή όχι. Επισημαίνεται μάλιστα ότι η υποκειμενική αυτή κρίση αρκεί, χωρίς περαιτέρω να απαιτείται ή να προσδιορίζεται από το Νόμο και

¹²⁹ Οββαδίας Σ. Ναμίας, «Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος – Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία; Ένωση Ελληνικών Ποινολόγων Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

¹³⁰ Νόμος 3691/2008, άρθρο 27, παράγραφος 2.

ένας ελάχιστος βαθμός βασιμότητας προκειμένου να υποχρεωθεί το χρηματοπιστωτικό σύστημα να προβεί σε αναφορά της συναλλαγής στην Επιτροπή καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.¹³¹

Οι ευρύτερες αυτές εξουσίες που δίνονται βάσει του Νόμου σε ιδιώτες είναι πρωτόγνωρη, ενώ μάλιστα παράλληλα δημιουργείται και αμφιβολία για την συμβατότητα τους με θεμελιώδεις αρχές που απορρέουν από την συνταγματική κατοχύρωση ατομικών θεμελιωδών δικαιωμάτων όταν κάποιες από αυτές τις εξουσίες αναγορεύονται σε υποχρεώσεις οι οποίες σε περίπτωση που δεν τηρηθούν επιφέρουν ποινικές κυρώσεις.

Ο μεγάλος προβληματισμός που δημιουργείται λοιπόν είναι κατά πόσον το Κράτος το οποίο είναι υπεύθυνο για τη δίωξη των σχετικών εγκλημάτων, νομιμοποιείται να χρησιμοποιεί για την άσκηση της εξουσίας του ιδιώτες όπως οι υπάλληλοι του χρηματοπιστωτικού συστήματος και πόσο μάλλον να τους εκχωρεί και ανακριτικής φύσεως εξουσίες. Ένας ακόμη προβληματισμός που δημιουργείται είναι το κατά πόσο είναι κοινωνικά αποδεκτό η ανάθεση σε ομάδα επαγγελματιών, οι οποίοι μάλιστα περιλαμβάνουν πολλές κατηγορίες, του ρόλου του «καταδότη» κάτι που μπορεί να οδηγήσει και απαξίωση των συγκεκριμένων επαγγελματιών από το κοινωνικό σύνολο.

6.5 Ρόλος της Επιτροπής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Με σχετικές διατάξεις του Νόμου, συστάθηκε η Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας με πολλές αρμοδιότητες και εξουσίες όπως περιγράφηκαν αναλυτικά στο κεφάλαιο 3 του παρόντος.

Ωστόσο, κάποιες από τις εξουσίες που δόθηκαν στην Επιτροπή, είναι εξουσίες τις οποίες θα είχε μια εισαγγελική αρχή, δημιουργώντας προβληματισμούς για το ένα θα έπρεπε οι εξουσίες αυτές να είχαν δοθεί σε μια Επιτροπή που απαρτίζεται από μέλη (πέραν του προέδρου) που δεν έχουν τέτοια εξουσία. Συγκεκριμένα, η διάταξη περί αρχειοθέτησης από την Επιτροπή της υποβληθείσας αναφοράς ή του υλικού που συλλέχθηκε από σχετική έρευνα για τυχόν εξακρίβωση τέλεσης αδικημάτων του Νόμου, εγείρει ζήτημα παραβίασης της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της διάκρισης των εξουσιών, αφού διοικητική αρχή υποκαθιστά καθήκοντα και αρμοδιότητες

¹³¹ Οββαδίας Σ. Ναμίας, «Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος – Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία; Ένωση Ελληνικών Ποινολόγων Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

αποκλειστικά ανατεθειμένες σε εισαγγελικό λειτουργό, αρμόδιο να κινήσει την ποινική αξίωση της Πολιτείας με την άσκηση ή μη της ποινικής δίωξης.¹³²

Επιπρόσθετα, επικρίνεται η δυνατότητα του Προέδρου της Επιτροπής ή μέλους της Επιτροπής που επιβλέπει έρευνα που διεξάγεται να διατάσσουν σε επείγουσες περιπτώσεις απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών, τίτλων, χρηματοοικονομικών προϊόντων ή το άνοιγμα θυρίδων ή απαγόρευση μεταβίβασης ή εκποίησης οποιουδήποτε άλλου περιουσιακού στοιχείου. Ο λόγος που επικρίνεται αυτή η δυνατότητα είναι γιατί τα μέτρα αυτά κατά το στάδιο μάλιστα της διοικητικής έρευνας, είναι πολύ αυστηρά και θα έπρεπε να υπάρχει αντίστοιχη γνώμη των δικαστικών αρχών ώστε να κρίνουν εάν όντως απαιτείται η εφαρμογή τέτοιων μέτρων.

6.6 Σκοπός Νόμου και επιμέρους ρυθμίσεις

Ο σκοπός του Νόμου εμφανίζει αναντιστοιχία με τις επιμέρους ρυθμίσεις του. Κίνητρο για τη θέσπιση του Νόμου ήταν η ποινική κύρωση για τη χρήση μέσων και μεθόδων, με τα οποία αποκρύπτεται η παράνομη προέλευση εσόδων, που μετέπειτα μεταμφιέζονται και μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος «ξεπλένονται» με τέτοιο τρόπο, ώστε να καθίστανται νόμιμα.¹³³

Ωστόσο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου, ως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) νοείται η τέλεση πράξεων συγκάλυψης της παράνομης προέλευσης των εσόδων προκειμένου ο δράστης να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεων του καθώς και η εν γνώσει της προέλευσης των εσόδων, απόκτηση, κατοχή ή χρήση ή συμμετοχή σε αυτές.¹³⁴ Πράξεις όπως η μεταμφίεση, το ξέπλυμα, η νομιμοποίηση, η εξασφάλιση δηλαδή νομιμότητας για τα παράνομα έσοδα που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες δεν περιγράφονται ή αναφέρονται στο Νόμο. Κατά συνέπεια, ο Νόμος δεν αντιμετωπίζει το βασικό σκοπό για τον οποίο θεσπίστηκε, δηλαδή για την παρεμπόδιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

¹³² Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

¹³³ Χριστόφορος Δ. Αργυρόπουλος, «Η δίκαιη ποινή ως πολιτισμικό κεκτημένο», Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος – Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία; Ένωση Ελληνικών Ποινολόγων Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

¹³⁴ Νόμος 3691/2008, άρθρο 2, παράγραφος 2.

6.7 Κίνδυνος από το ξέπλυμα χρήματος σε σχέση με την ανάγκη ρυθμιστικών παρεμβάσεων

Η θέσπιση του Νόμου 3691/2008, αλλά και γενικότερα όλες οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις τόσο σε διεθνές όσο και σε κοινοτικό επίπεδο δημιουργούν προβληματισμό σχετικά με το εάν δικαιολογημένα υπάρχουν και εάν εξυπηρετούν τον σκοπό τον οποίο προβάλλουν ως επιχείρημα θέσπισης τους ή τελικά δημιουργούν μόνο αυστηρούς κανονισμούς και κόστη στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς χωρίς να υπάρχει ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις στοχεύουν στο να προφυλάξουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα από τον κίνδυνο του να χρησιμοποιηθούν για ξέπλυμα χρήματος.

Σύμφωνα όμως με μία πρόσφατη παγκόσμια έρευνα του 2009¹³⁵ στην οποία συμμετείχαν 49 χώρες και στην οποία απάντησαν τραπεζίτες, επόπτες αλλά και λοιποί παρατηρητές (σύμβουλοι, αναλυτές κλπ.), ο κίνδυνος από το ξέπλυμα χρήματος δεν θεωρείται τόσο σημαντικός από τους τραπεζίτες σε σχέση με τα αποτελέσματα της ίδιας έρευνας την προηγούμενη χρονιά. Πλέον το ξέπλυμα δεν θεωρείται ότι έχει κίνδυνο μείωσης εσόδων αλλά μόνο κίνδυνο φήμης για τα πιστωτικά ιδρύματα. Οι τραπεζίτες λοιπόν, φαίνεται να μην ανησυχούν πλέον για αυτόν τον κίνδυνο αλλά θεωρούν τις ρυθμιστικές παρεμβάσεις σχετικά με θέματα καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ως παράγοντα που δημιουργεί προβλήματα. Συγκεκριμένα, οι τραπεζίτες θεωρούν ότι υπάρχουν υπερβολικοί κανονισμοί, ενώ αντίθετα οι επόπτες θεωρούν ότι υπάρχει ακόμα κίνδυνος από ξέπλυμα χρήματος για τα πιστωτικά ιδρύματα και ιδιαίτερα εν μέσω κρίσης όπου στην προσπάθεια τους τα πιστωτικά ιδρύματα να προσελκύσουν καταθέσεις και να αυξήσουν τη ρευστότητα τους, ίσως να μην ακολούθησαν τις διαδικασίες σχετικά με την γνώση της προέλευσης των χρημάτων.

Μέσα από αυτή τη διαφορετική θεώρηση της ανάγκης για ρυθμιστικές παρεμβάσεις μεταξύ τραπεζιτών και εποπτών σχετικά με την καταπολέμηση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τίθεται το ερώτημα εάν αυτές οι όλες αυτές οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις λειτουργούν σωστά και εξυπηρετούν τον σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκαν, ή εάν τελικά υπάρχουν μόνο τυπικά προκειμένου να προσδώσουν μια αίσθηση ελέγχου του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

---

¹³⁵ Centre for the Study of Financial Innovation (CSFI) in association with PricewaterhouseCoopers, "Banking Banana Skins 2010, after the quake", February 2010.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)» , Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

Ένωση Ελλήνων Ποινολόγων, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος – Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία; Ένωση Ελληνικών Ποινολόγων Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας ΑΕ, 1998.

Μ. Καϊάφα – Γκμπάντι, «Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Βασικά χαρακτηριστικά του Νόμου 3691/2008 και δικαιοκρατικά όρια», Ποινικά Χρονικά, 2008

Γιώργος Δημήτρινας, «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων», Ποινικά Χρονικά, 2008

International Monetary Fund, “Money Laundering: The importance of International Countermeasures”, Michel Camdessus, 1998

World Bank Institute, “Anti-Money Laundering Literature Search, Organized Crime”, 2007

Centre for the Study of Financial Innovation (CSFI) in association with PricewaterhouseCoopers, “Banking Banana Skins 2010, after the quake”, February 2010.